

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 29.11.2018 № 30-1

ЗВІТ

про результати аудиту ефективності використання коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа

Київ 2018

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	3
ПРЕАМБУЛА	4
ВСТУП.....	6
I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОШТАМИ СУБВЕНЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ТА ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ ТА ІНШИХ ФОРМ ВИХОВАННЯ, НАБЛИЖЕНИХ ДО СІМЕЙНИХ, ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ДІТЕЙ-СИРИТ, ОСІБ З ЇХ ЧИСЛА.....	7
<i>1.1. Підстави для запровадження субвенції.....</i>	<i>7</i>
<i>1.2. Формування субвенції і розподіл її між регіонами</i>	<i>12</i>
<i>1.3. Своєчасність затвердження та досконалість порядку надання субвенції..</i>	<i>14</i>
Висновки до розділу I	18
II. ФІНАНСОВЕ І ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2511180	19
<i>2.1. Своєчасність фінансування, повнота освоєння і обґрунтованість напрямів використання субвенції.....</i>	<i>19</i>
<i>2.2. Створення і функціонування регіональних комісій</i>	<i>24</i>
<i>2.3. Обґрунтованість застосованих процедур відбору житлових приміщень....</i>	<i>27</i>
<i>2.4. Якість звітів про оцінку майна</i>	<i>28</i>
<i>2.5. Стан внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту</i>	<i>31</i>
Висновок до розділу II	33
III. ЗАКОННІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ.....	34
<i>3.1. Дотримання вимог щодо цільового та економного використання коштів субвенції</i>	<i>34</i>
<i>3.2. Відповідність придбаних житлових приміщень технічним нормам і санітарно-гігієнічним вимогам</i>	<i>45</i>
<i>3.3. Повнота взяття на баланс органами місцевого самоврядування збудованих/придбаних житлових приміщень</i>	<i>49</i>
Висновки до розділу III.....	50
IV. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ	51
ВИСНОВКИ.....	57
ПРОПОЗИЦІЇ.....	66

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

БКУ	Бюджетний кодекс України
ДБСТ	дитячий будинок сімейного типу
Закон про оцінку майна	Закон України від 12.07.2001 № 2658 «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»
Закон про організацію соціального захисту дітей-сиріт	Закон України від 13.01.2005 № 2342 «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»
Закон про соціальне житло ККУ	Закон України від 12.01.2006 № 3334 «Про житловий фонд соціального призначення» (зі змінами) Кримінальний кодекс України
Мінрегіон	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
Мінфін	Міністерство фінансів України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
ОДА	обласна державна адміністрація
Порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік	Порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку та зняття з нього, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 № 682
Порядок надання соціального житла	Порядок надання соціального житла, а також урахування площі житла, що перебуває у власності громадянина, якому надається квартира або садибний (одноквартирний) житловий будинок з житлового фонду соціального призначення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 № 682
Порядок надання субвенції у 2017 році	Порядок та умови надання у 2017 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 877
Порядок надання субвенції у 2018 році	Порядок та умови надання у 2018 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 877 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 300)
РДА	районна державна адміністрація
ФДМУ	Фонд державного майна України

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4, 7, 15 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Рахункової палати на 2018 рік, депутатський запит народного депутата України Павленка Ю. О. від 18.04.2018 № 183/2.2-37.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ і надання оцінки правильності визначення та розподілу, своєчасності і повноти перерахування, законності, продуктивності, результативності і економності використання у **2017 році** субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації; у **2018 році** субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа (КПКВК 2511180, далі – субвенція), стану внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту головних розпорядників бюджетних коштів.

Предмет аудиту: кошти субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам за КПКВК 2511180; рух коштів, механізм управління ними та контролю за їх використанням, нормативно-правові та інші документи, що регулюють питання надання і використання цих коштів; статистична, фінансова, бюджетна звітність та інша інформація про стан виконання державного і місцевих бюджетів у відповідній частині.

Масштаб аудиту: аналіз правильності визначення і розподілу, своєчасності та повноти перерахування і освоєння, ефективності використання субвенції – **795,4 млн грн** (2017 рік – 277,7 млн грн, 2018 рік – 517,7 млн грн); перевірка законності і економності використання коштів субвенції на місцях – **76,2 млн грн** (46 відс. касових видатків відповідних регіонів, або 21 відс. загального обсягу касових видатків по державі).

Об'єкти аудиту: Мінсоцполітики; у Дніпропетровській області: Служба у справах дітей Дніпропетровської ОДА, Служба у справах дітей виконкому Криворізької міської ради, управління капітального будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та комунального майна Марганецької міської ради; у Донецькій області: Донецька ОДА, Маріупольська міська рада, департамент міського майна Маріупольської міської ради; у Житомирській області: виконавчий комітет Житомирської міської ради, виконавчий комітет Тетерівської сільської ради; у Закарпатській області: Закарпатська ОДА, виконавчий комітет Ужгородської міської ради, Великолучківська сільська рада, Кольчинська селищна рада; у Київській області: Служба у справах дітей та сім'ї Київської ОДА, Святопетрівська сільська рада Києво-Святошинського району, Данилівська сільська рада Васильківського району; в Одеській області: Одеська ОДА, управління комунального господарства та будівництва Подільської міської ради, Тузлівська сільська об'єднана територіальна громада,

Татарбунарська міська рада, Дмитрівська сільська рада, Лиманська сільська рада, Тарутинська селищна рада; у Харківській області: Служба у справах дітей Харківської ОДА, Харківська районна державна адміністрація, Пісочинська селищна рада; у м. Черкаси: департамент соціальної політики Черкаської міської ради; у м. Києві: Служба у справах дітей та сім'ї Київської міської державної адміністрації.

Запити надсилалися до Державної казначейської служби України, Мінсоцполітики, Мінрегіону, ФДМУ.

Критерії оцінки використання коштів:

продуктивності – співвідношення між результатами діяльності розпорядників коштів субвенції і використаними для досягнення таких результатів коштами державного бюджету;

результативності – повнота забезпечення за рахунок субвенції прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа на житло та належні умови виховання у відповідних будинках та центрах;

економності – досягнення розпорядниками коштів субвенції запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів;

законності – дотримання законодавчих і нормативно-правових актів при прийнятті управлінських рішень уповноваженими органами (посадовими особами) в процесі розподілу та використання коштів субвенції.

Критерії оцінки ефективності управління коштами державного бюджету: своєчасність відкриття бюджетних асигнувань, повнота перерахування та використання коштів.

Критерії оцінки стану внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту: спроможність профільних галузевих департаментів і управління внутрішнього аудиту Мінсоцполітики своєчасно запобігати неефективному і незаконному використанню коштів державного бюджету.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових, розпорядчих актів та інших документів, що регулюють порядок надання, розподілу та використання коштів субвенцій; дослідження результатів і методів роботи об'єктів аудиту щодо цього; документальна перевірка, аналіз статистичної, фінансової, бюджетної звітності; проведення обстежень, контрольних обмірів та опитувань; отримання пояснень, аналіз інформації центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, одержаних на запити з питань аудиту.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2017 рік і 9 місяців 2018 року;

географічні: Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Київська, Одеська, Харківська області, міста Київ і Черкаси.

Термін проведення аудиту: липень – листопад 2018 року.

За результатами контрольних заходів складено **28** актів.

ВСТУП

Однією з найактуальніших проблем сьогодення є забезпечення громадян України житлом. Згідно з частиною другою статті 47 Конституції України, громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Частиною третьою статті 52 Конституції України встановлено, що **утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу.**

Закон про організацію соціального захисту дітей-сиріт (статті 32 і 33) передбачає захист житлових прав таких дітей двома способами: збереження за цією категорією осіб вже належного їм на праві власності чи праві користування житла та надання нового житлового приміщення. У разі якщо діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, до їх влаштування у відповідні заклади чи сім'ї громадян не мали впорядкованого житла або вселення їх в жиле приміщення, яке зберігалось за ними, неможливе, вони мають право на забезпечення поза чергою впорядкованим житлом у встановленому законодавством порядку.

Видатки на зазначені цілі є **функціями держави**, які з метою забезпечення найбільш ефективного їх виконання (за місцем квартирному чи соціального квартирному обліку таких дітей) на основі принципу субсидіарності, згідно зі статтями 82 і 83 БКУ, передано на виконання місцевому самоврядуванню.

За даними Мінсоцполітики, станом на 01.01.2018 кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують житла, загалом по Україні становила **27 397 осіб**. Водночас статистичні дані свідчать про негативну динаміку надання житла особам цієї категорії за рахунок коштів місцевих бюджетів: протягом 2014 року житло отримали 543 особи, 2015 року – 441, 2016 року – 425 осіб. При цьому 2016 року в Тернопільській і Чернівецькій областях **жодна така особа не отримала житла**, ще в 10 регіонах житло отримали від 1 до 9 осіб. Таким чином, спостерігається критичний стан із забезпеченням гарантій державної підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.

З метою вирішення цього питання Мінсоцполітики вперше в Україні шляхом прийняття Закону України від **13.07.2017** № 2137 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» **затверджено бюджетні призначення** за КПКВК 2511180 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво/капітальний ремонт/ реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації» (загальнодержавні видатки) за загальним фондом у сумі **277,7 млн гривень**.

Законом України від 07.12.2017 № 2246 «Про Державний бюджет України на 2018 рік» Мінсоцполітики затверджено бюджетні призначення за КПКВК 2511180 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на

проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа» за загальним фондом у сумі **517,7** млн гривень.

Разом з тим моніторинг виконання бюджетної програми за субвенцією у 2017 році засвідчив, що її кошти надійшли в регіони наприкінці року, освоєно у першому півріччі 2018 року всього **1,2 відс.** коштів субвенції, отже, створено ризики їх неповного використання.

Враховуючи зазначене і часткову зміну умов надання та напрямів використання субвенції у 2018 році (**не передбачено спрямування коштів субвенції на будівництво соціального житла, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дітей, позбавлених батьківського піклування, та на виготовлення для таких цілей проектно-кошторисної документації**), а також запит народного депутата України **Павленка Ю. О.**, який надійшов до Рахункової палати, щодо проведення відповідного заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), тема аудиту є актуальною.

Захід державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) за такою темою **проведено вперше.**

I. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОШТАМИ СУБВЕНЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ТА ПРИМІЩЕНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ ТА ІНШИХ ФОРМ ВИХОВАННЯ, НАБЛИЖЕНИХ ДО СІМЕЙНИХ, ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ДІТЕЙ-СИРИТ, ОСІБ З ЇХ ЧИСЛА

1.1. Підстави для запровадження субвенції

Основоположними актами законодавства, що визначають можливість будівництва/придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, для забезпечення ними дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа за рахунок коштів субвенції з державного бюджету, є Конституція України, Житловий кодекс Української РСР, БКУ, Закон України від 21.05.1997 № 280 «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон про місцеве самоврядування), Закон України від 26.04.2001 № 2402 «Про охорону дитинства» (далі – Закон про охорону дитинства) та Закон про організацію соціального захисту дітей-сиріт.

Зокрема, частиною третьою статті 52 Конституції України встановлено, що утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу.

Відповідно до статті 31 **Житлового кодексу Української РСР від 30.06.1983 № 5464** (із змінами і доповненнями), громадяни, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання у **користування** жилого приміщення в будинках державного або громадського житлового фонду

в порядку, передбаченому законодавством Союзу РСР, цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР. Цим Кодексом в Україні до сьогодні регулюються питання надання житла у **постійне** користування.

Статтею 30 **Закону про місцеве самоврядування** встановлено, що до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить, зокрема, **облік громадян**, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; **розподіл та надання відповідно до законодавства житла**, що належить до комунальної власності. До делегованих цим органам повноважень статтею Закону, зокрема, віднесено облік відповідно до закону житлового фонду, здійснення контролю за його використанням; **надання відповідно до закону громадянам, які потребують соціального захисту, безоплатного житла або за доступну для них плату**; здійснення заходів щодо ведення в установленому порядку єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов. Крім того, згідно зі статтею 32 Закону про місцеве самоврядування, до делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить, зокрема, вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у школах-інтернатах, дитячих будинках, у тому числі сімейного типу.

Закон про охорону дитинства (із змінами) визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави, і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні встановлює основні засади державної політики у цій сфері, що ґрунтуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини.

Відповідно до частини першої статті 33 **Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт**, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, у разі відсутності в таких дітей житла **мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання** до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за заявою опікуна чи піклувальника, прийомних батьків, батьків-вихователів, адміністрації закладу, де проживає дитина, або органу опіки та піклування. **Після досягнення 18 років такі діти протягом місяця забезпечуються соціальним житлом** до надання їм благоустроєного житлового приміщення для постійного проживання. Частиною п'ятою цієї статті встановлено, що порядок забезпечення соціальним житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа затверджується Кабінетом Міністрів України.

Згідно з підпунктом «в» пункту 4 частини першої статті 90 **БКУ**, до видатків, що здійснюються з бюджету Автономної Республіки Крим і обласних бюджетів, належать видатки, зокрема, на соціальний захист та соціальне забезпечення, інші державні соціальні програми. Частиною першою статті 97

БКУ до переліку трансфертів, що можуть передбачатися у Державному бюджеті України місцевим бюджетам, віднесено, зокрема, **інші субвенції**. Частиною другою статті 97 БКУ встановлено, що порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам визначаються Кабінетом Міністрів України.

▪ Відповідно до частини другої статті 5 Закону про охорону дитинства, проведення державної політики щодо охорони дитинства, розробку і здійснення цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у цій сфері забезпечує Кабінет Міністрів України¹.

Постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423 затверджено Положення про Міністерство соціальної політики України, пунктом 4 якого встановлено, що Мінсоцполітики, відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:

- здійснює організаційно-методичне керівництво структурними підрозділами місцевих держадміністрацій з питань соціального захисту населення щодо організації роботи з надання соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах, особам похилого віку, інвалідам, бездомним особам і безпритульним дітям, **дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа**, іншим соціально вразливим верствам населення;

- **організовує та координує роботу із забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа;**

- організовує і проводить роботу із соціальної підтримки та надання соціальних послуг молодим сім'ям, сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітним сім'ям, сім'ям опікунів, піклувальників, прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу, особам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

- сприяє розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського виховання.

Отже, відповідальним за формування і реалізацію державної політики у сфері соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і осіб з їх числа є **Мінсоцполітики**.

Відповідно до Положення про Міністерство соціальної політики України, а також розподілу обов'язків між Міністром соціальної політики України, його першим заступником та заступниками, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 20.06.2018 № 917, Міністр (з 14.04.2016 – **Рева А. О.**) керує Міністерством та несе персональну відповідальність перед Кабінетом Міністрів України за формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах, віднесених до повноважень Міністерства. Безпосередньо за питання формування державної політики у сфері забезпечення захисту прав дітей, забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського

¹ Із змінами, внесеними згідно із Законом України від 26.01.2016 № 936.

підкування, методичного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів дітей з 18.08.2017 відповідає заступник Міністра з питань європейської інтеграції **Чуркіна О. І.**

У 2017 і 2018 роках за планування, надання, використання і контроль за використанням коштів субвенції у Мінсоцполітики відповідали департамент захисту прав дітей та оздоровлення (директор **Колбаса Р. С.**); фінансово-економічний департамент – до червня 2018 року (директор **Задніпрянець В. А.**), з червня 2018 року – департамент реалізації державних соціальних програм (директор **Вишневська М. В.**); управління внутрішнього аудиту (начальник **Рукшина І. В.**).

У період запровадження субвенції, підготовки проекту порядку та умов її надання, а також під час виконання відповідної бюджетної програми діяльність департаменту захисту прав дітей та оздоровлення координували з травня по серпень 2017 року – заступник Міністра **Привалов О. В.**; від серпня 2017 року і до часу проведення аудиту – заступник Міністра з питань європейської інтеграції **Чуркіна О. І.** Діяльність фінансово-економічного департаменту (департаменту реалізації державних соціальних програм) координували з березня по вересень 2017 року – заступник Міністра **Привалов О. В.**, з вересня 2017 року по червень 2018 року – державний секретар Міністерства **Іванкевич В. В.**; від червня 2018 року і до часу проведення аудиту – заступник Міністра **Попова Л. В.** Управління внутрішнього аудиту безпосередньо підпорядковується Міністру **Реві А. О.**, з питань, не пов'язаних із здійсненням Міністром політичних функцій, координується першим заступником Міністра **Крентовською О. П.**

Згідно з частиною третьою статті 5 Закону про охорону дитинства, **місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування** відповідно до їх компетенції, визначеної законом, забезпечують, зокрема, проведення державної політики у сфері охорони дитинства, розроблення і здійснення галузевих та регіональних програм поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, вирішення інших питань у цій сфері; вирішення питань забезпечення прав дітей, встановлення опіки і піклування, створення інших передбачених законодавством умов для виховання дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів дітей; вжиття інших заходів щодо охорони дитинства, віднесених до їх компетенції законодавством України.

▪ З метою забезпечення прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, на належні умови проживання Президентом України і Кабінетом Міністрів України протягом останніх років у межах повноважень ухвалено низку важливих рішень.

Зокрема, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р схвалено **Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки** (далі – Стратегія).

Довідково. Мета цієї Стратегії – зміна системи інституційного догляду та виховання дітей на систему, яка забезпечує догляд і виховання дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі. Згідно з пунктом 2 цього розпорядження затверджено план заходів з реалізації I етапу Стратегії. Відповідно до пункту 3 розпорядження, Мінсоцполітики визначено координатором реалізації Стратегії. У Мінсоцполітики, відповідно до розподілу обов'язків, координатор виконання плану заходів з реалізації Стратегії – заступник Міністра з питань європейської інтеграції О. Чуркіна.

Згідно зі статтею 1 Указу Президента України від 12.01.2018 № 5 **«Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа»**, Кабінет Міністрів України має розробити та внести в установленому порядку у шестимісячний строк на розгляд Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на врегулювання низки питань, зокрема, щодо **запровадження грошової компенсації дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа за належні їм для отримання жилі приміщення, а також відповідної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату такої компенсації.** Статтею 2 цього Указу **обласним, Київській міській державним адміністраціям** за участю органів місцевого самоврядування відповідно до компетенції доручено вживати в установленому порядку ефективних заходів щодо, зокрема, будівництва/ремонту малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, житла для дитячих будинків сімейного типу, будівництва/придбання соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їх числа, насамперед дітей з інвалідністю (з урахуванням кількості дітей, які проживають у закладах для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, інших закладах для дітей, та потреб осіб з інвалідністю).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244-р затверджено **план пріоритетних дій Уряду на 2018 рік**, яким, зокрема, передбачено розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проектів постанов Кабінету Міністрів України, спрямованих **на зменшення кількості дітей, які виховуються поза сімейним оточенням, та забезпечення права дітей на житло** (очікувані результати: зменшення кількості дітей, які виховуються поза сімейним оточенням, забезпечення не менш як **500** дітей-сиріт житлом та придбання не менш як **50** житлових будинків для ДБСТ).

Постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 453 затверджено Державну соціальну програму **«Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини»** на період до 2021 року (далі – Програма). Програмою за завданням **«Забезпечення догляду та виховання дітей, у тому числі дітей з інвалідністю, в сім'ях або в умовах, максимально наближених до сімейних, реформування та реорганізація інтернатних закладів»** передбачено здійснення такого заходу, як влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання та забезпечення їх житлом.

Отже, видатки на зазначені цілі, згідно з пунктом 2 частини першої статті 82 БКУ, визначаються **функціями держави** і з метою забезпечення найбільш ефективного їх виконання (за місцем квартирної обліку чи

соціального квартирної обліку таких дітей) на основі принципу субсидіарності, згідно зі статтями 82, 83, і 97 БКУ, можуть бути передані на виконання місцевому самоврядуванню та здійснюватися за **рахунок коштів місцевих бюджетів, у тому числі трансфертів з Державного бюджету України**. Разом з тим, згідно зі статтею 85 БКУ, держава може передати Раді міністрів Автономної Республіки Крим чи органам місцевого самоврядування право на здійснення видатків лише за умови відповідної передачі фінансових ресурсів у вигляді закріплених за відповідними бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки, а також трансфертів з Державного бюджету України.

До 2014 року включно така передача ресурсів здійснювалася **шляхом урахування Мінфіном**, відповідно до статті 89 БКУ, **видатків**, що здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст обласного значення на державні програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян, **у обсягах міжбюджетних трансфертів (при визначенні дотації вирівнювання)**. У 2015–2016 роках передача з цією метою **фінансових ресурсів на місця** (шляхом врахування при визначенні дотації вирівнювання чи надання субвенції) **не здійснювалася**.

1.2. Формування субвенції і розподіл її між регіонами

Листом від 02.06.2017 № 11527/0/2-17/15 Мінсоцполітики (у рамках надання пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік») звернулось до Мінфіну передбачити **77726,7 тис. грн** за новою бюджетною програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення житла для дитячих будинків сімейного типу» (КПКВК 2511130) за **рахунок зменшення** відповідних видатків за бюджетною програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною», оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя» (КПКВК 2511110).

Проте Кабінет Міністрів України, коли подавав до Верховної Ради України проект змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», передбачив видатки в сумі **77726,7 тис. грн** за КПКВК 2511180 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, виготовлення проектно-кошторисної документації».

Водночас у поправках до проекту змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» враховано пропозиції народних депутатів України Герасимова А. В., Луценко І. С., Тетерука А. А. щодо

збільшення видатків за КПКВК 2511180 на 200 000,0 тис. гривень.

У результаті Законом України від **13.07.2017** № 2137² «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» Мінсоцполітики затверджено бюджетні призначення за субвенцією за КПКВК 2511180 на суму **277726,7 тис. грн** (загальний фонд). Додаток № 7 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» містить розподіл субвенції між місцевими бюджетами (пропорційно кількості відповідних категорій дітей у громадах).

До проекту Державного бюджету України на **2018 рік** Мінсоцполітики подало Мінфіну бюджетний запит (надіслано листом від 03.08.2017), який передбачав виділення асигнувань на цю мету в сумі 1155286,0 тис. грн (загальний фонд).

Довідково. Обґрунтування Міністерством зазначених видатків передбачає надання місцевим бюджетам **двох субвенцій**: на будівництво/придбання житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа – 841900,0 тис. грн (придбання житла для 2668 осіб середньою вартістю 315,6 тис. грн); на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, виготовлення проектно-кошторисної документації – 313386,0 тис. грн (придбання 88 будинків середньою вартістю 1862,3 тис. грн, будівництво 65 будинків).

Проте Мінсоцполітики листом від 31.08.2017 № 17401/0/217/15 звернулось до Мінфіну з пропозицією, зокрема, внести зміни до назви бюджетної програми за КПКВК 2511180, виклавши її в такій редакції: «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа», та передбачити на виконання Програми **517726,7 тис. грн** (розподіл коштів між місцевими бюджетами додавався). Методологія розподілу Міністерством цих коштів між обласними бюджетами і бюджетом м. Києва базувалася на даних про кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, які перебувають на квартирному обліку, потребу в придбанні житла, середню вартість житла у регіонах. Листом від 28.09.2017 Мінсоцполітики надало Мінфіну уточнений бюджетний запит на 2018 рік.

З урахуванням зазначеного Законом України від 07.12.2017 № 2246 «Про Державний бюджет України на **2018 рік**» Мінсоцполітики (загальнодержавні видатки та кредитування) затверджено бюджетні призначення за КПКВК 2511180 за загальним фондом у сумі **517726,7 тис. гривень**.

Довідково. У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на **2019 рік**» (реєстраційний № 9000 від 15.09.2018) передбачено бюджетні призначення за КПКВК 2511180 в такій самій сумі – **517 726,7 тис. гривень**.

² Набрав чинності з 03.08.2017.

1.3. Своєчасність затвердження та досконалість порядку надання субвенції

Напрями й інші засади використання коштів субвенції визначено Порядком надання субвенції у 2017 році.

Проект Порядку надання субвенції у 2017 році (запроваджена вперше відповідно до Закону України від 13.07.2017 № 2137 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік») підготовлено і внесено на розгляд Кабінету Міністрів України Мінсоцполітики листом від 25.10.2017 № 20918/0/2-17/37. Кабінетом Міністрів України затверджено цей Порядок у **тримісячний** термін від дати набрання чинності змінами до закону, що **створило ризики неосвоєння субвенції в повному обсязі до кінця бюджетного року.**

Зміни до Порядку надання субвенції у 2017 році з метою використання його у 2018 році Мінсоцполітики надано на розгляд Уряду листом від 27.03.2018 № 5777/0/2-18 – з **порушенням на 2,5 місяці** терміну, встановленого пунктом 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 32-р. Порядок надання субвенції у 2018 році затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 877 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від **18.04.2018** № 300³).

Розробником Порядку надання субвенції у 2017 році було Мінсоцполітики (відповідальна – заступник Міністра з питань європейської інтеграції Чуркіна О. І.), яке, згідно з пунктом 2 цього Порядку, є **головним розпорядником субвенції та відповідальним за виконання бюджетної програми.**

Пунктом 4 Порядку надання субвенції у 2017 році визначено, що субвенція спрямовується на:

- будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа;
- будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу;
- будівництво/придбання соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа;
- виготовлення проектно-кошторисної документації на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництво житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа.

Пункт 4 Порядку надання субвенції у 2018 році містить менше напрямів використання субвенції (не передбачено спрямування коштів субвенції на будівництво соціального житла, будинків підтриманого проживання, будівництво/придбання житла для дітей, позбавлених батьківського піклування, а також на виготовлення для таких цілей проектно-кошторисної документації).

³ Набрала чинності з 25.04.2018.

Порядком надання субвенції у 2017 році визначено також умови надання субвенції; повноваження щодо використання коштів субвенції обласних і Київської міської держадміністрацій, створених ними регіональних комісій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад; нормативи щодо граничної вартості будівництва/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу і соціального житла для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа; закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетною програмою; вимоги щодо об'єктів житлової нерухомості, які будуються/придбаються.

Разом з тим ці **порядки є недосконалими з низки питань управління субвенцією**, що не сприяє ефективному використанню її коштів.

- Так, пунктом 18 Порядку надання субвенції у 2017 році (у 2018 році) визначено, що **закупівля товарів, робіт і послуг здійснюється в установленому законом порядку**. Основним законодавчим актом у цій сфері є Закон України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі». Водночас частиною третьою статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» визначено, що дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є, зокрема, придбання, оренда землі, будівель, іншого нерухомого майна або майнових прав на землю, будівлі, інше нерухоме майно (**тобто і на придбання житла**). Отже, розпорядники бюджетних коштів при закупівлі житла не зобов'язані проводити процедури закупівлі, визначені Законом України «Про публічні закупівлі».

У зв'язку із зазначеним **закупівля таких об'єктів** здійснюється за договорами **купівлі-продажу**, як це встановлено статтями 655 і 656 Цивільного кодексу України.

Законодавчим актом, спрямованим на захист законних інтересів держави, органів місцевого самоврядування і суб'єктів господарювання при укладенні договорів купівлі-продажу нерухомого майна, є Закон України від 12.07.2001 № 2658 «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні». Однак стаття 7 цього Закону, що визначає, **у яких випадках оцінка майна обов'язкова**, не містить таких операцій, як придбання будівель, іншого нерухомого майна чи майнових прав на землю, будівлі, інше нерухоме майно.

Таким чином, розпорядники бюджетних коштів при **купівлі об'єктів житлової нерухомості**, незважаючи на необхідність забезпечення економного використання коштів державного бюджету, що впливає з принципу ефективності та результативності (стаття 7 БКУ), **не зобов'язані**, а можуть **керуватися** нормами Закону про оцінку майна.

Пунктом 172.3 статті 172 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755 (зі змінами) встановлено, що, зокрема, дохід від продажу об'єкта нерухомості визначається виходячи з ціни, зазначеної в договорі купівлі-продажу, але **не нижче оціночної вартості такого об'єкта**, розрахованої органом, уповноваженим здійснювати таку оцінку відповідно до закону.

Отже, процедура закупівлі житла взагалі не врегульована, зокрема, немає єдиного підходу до оприлюднення інформації про наміри закупівлі житла

(незрозуміло, як продавцям стає відомо про проведення закупівлі), відсутні правила оцінки пропозицій на вторинному ринку, не визначено вимог до механізму придбання житлових приміщень (тільки шляхом укладання договору купівлі-продажу житла чи і майнових прав на житло через участь у фонді фінансування будівництва тощо).

З приводу доцільності існування обов'язкової норми щодо використання **органами виконавчої влади та місцевого самоврядування незалежної оцінки житла при придбанні його для суспільних потреб на вторинному ринку** надіслано запит за підписом заступника Голови Рахункової палати Майснера А. В. до ФДМУ, на який, зокрема, одержано таку відповідь⁴: «...опрацювавши в межах своєї компетенції **Порядок та умови надання у 2018 році субвенції ...**, Фонд державного майна України **не виявив прямих норм щодо необхідності проведення незалежної оцінки майна, що є предметом субвенції**. З огляду на зазначене та враховуючи те, що придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа здійснюється за кошти Державного бюджету України, купівля зазначеного майна може бути здійснена за вартістю, визначеною за результатами незалежної оцінки, **про що необхідно було б зазначити в Постанові**».

▪ Згідно з пунктом 17 Порядку надання субвенції у 2017 році (у 2018 році), **усі придбані/збудовані/відремонтовані/реконструйовані житлові об'єкти повинні відповідати вимогам, зокрема, державних будівельних норм В.2.2-15-2005 «Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення»**. Водночас ці будівельні норми **поширюються лише на проектування нових і реконструкцію житлових будинків**⁵.

Як наслідок, Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів субвенції та відповідальний за виконання бюджетної програми (відповідальний – заступник Міністра з питань європейської інтеграції Чуркіна О. І.) всупереч частині четвертій статті 3 Закону про соціальне житло **включило** до Порядку надання субвенції у 2017 році (у 2018 році), а Кабінет Міністрів України **затвердив** відповідними постановами **вимоги, які неможливо застосувати при закупівлі квартир та придбанні будинків на вторинному ринку**.

Довідково. За інформацією Мінсоцполітики, при погодженні Порядку надання субвенції у 2017 році Мінрегіоном **не висловлено зауважень і пропозицій щодо застосування державних будівельних норм**⁶. Це свідчить про формальне виконання Мінрегіоном своїх повноважень при розгляді проекту Порядку надання субвенції у 2017 році.

У результаті формального ставлення держслужбовців Мінрегіону до своїх обов'язків створено умови для **можливих зловживань** при витрачанні коштів субвенції через відсутність критеріїв визначення придатності для проживання у житлових приміщеннях соціального призначення, придбаних на вторинному ринку, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа.

⁴ Лист-відповідь ФДМУ від 25.10.2018 № 10-58-21777 на запит Рахункової палати.

⁵ Лист-відповідь Мінрегіону від 16.10.2018 № 7/9.3.2/10873-18 на запит Рахункової палати.

⁶ Лист-відповідь Мінсоцполітики від 11.10.2018 № 19747/0/2-18/37 на запит Рахункової палати.

Регіональні комісії не мають у складі спеціалістів, які перевіряють житло на відповідність вимогам ДБН, ДСанПІН тощо. Рішення щодо відповідності житла приймається комісією колегіально і без висновків спеціалістів (навіть залучених), що призводить до безвідповідальності розпорядників коштів субвенції. Ознаки таких зловживань (у тому числі при **придбанні будинку без води, тепла і туалету**) встановлено за результатами аудиту, проведеного територіальними управліннями Рахункової палати в окремих регіонах (приклади наведено в розділі III Звіту).

- Умовою надання субвенції, відповідно до пункту 5 Порядку надання субвенції у 2017 році, є, зокрема, перебування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 16 до 18 років, а також осіб з їх числа віком від 18 до 23 років на соціальному квартирному обліку **або обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов.**

Вказане суперечить частині першій статті 10 Закону про соціальне житло, зі змісту якої випливає, що підставою для виникнення у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа права на отримання соціального житла є **перебування їх на соціальному квартирному обліку**, який здійснюється відповідними органами місцевого самоврядування за місцем походження або проживання дітей такої категорії до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після набуття ними повної цивільної дієздатності.

Крім того, частиною другою статті 10 цього Закону передбачено, що правом взяття на соціальний квартирний облік користуються громадяни України, які, зокрема, мають середньомісячний сукупний дохід за попередній рік з розрахунку на одну особу в сумі, меншій від величини опосередкованої вартості найму житла в даному населеному пункті та прожиткового мінімуму, встановленого законодавством. **З огляду на це не всі діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, віком від 16 до 18 років, а також особи з їх числа віком від 18 до 23 років, що перебувають на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання соціального житла згідно із Законом.**

Довідково. За інформацією Мінсоцполітики, діти-сироти, які, відповідно до статті 10 Закону про соціальне житло, не мають права на забезпечення соціальним житлом, можуть бути забезпечені житлом у власність.

- Разом з тим результати аудиту використання придбаного соціального житла засвідчили, що квартири (будинки), придбані за рахунок субвенції, в низці випадків розподілено між громадянами, **яким виповнилося 23 роки і більше** та які, згідно зі статтею 1 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт, **не є особами з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування**, але до досягнення 24-річного віку перебували на обліку та мали відповідне право на соціальне житло.

Довідково. Особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – це особи віком від 18 до 23 років, у яких у віці до 18 років померли або загинули батьки, та особи, які віднесені до дітей, позбавлених батьківського піклування.

Зокрема, аудитом у Дніпропетровській області встановлено, що, відповідно до рішень виконкомів Марганецької, Нікопольської, Перещепинської міських рад, Піщанської сільської ради, у **7 випадках** придбане за рахунок коштів субвенції соціальне житло на загальну суму **1174,4 тис. грн розподілене особам з числа дітей-сиріт, яким виповнилося 23 і більше років.**

Оскільки соціальне житло надано таким особам не в місячний термін з часу досягнення 18 років, як це визначено статтею 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт, питання забезпечення цієї категорії осіб житлом у разі невиконання вимог зазначеного Закону потребує правового врегулювання.

▪ **Затвердження** Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (з ініціативи Мінсоцполітики) бюджетної програми за КПКВК 2511180 з **назвою** «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення дітей-сиріт, осіб з їх числа» **привело до неможливості визначення** у Порядку надання субвенції у 2018 році (на відміну від 2017 року) такого напряму використання коштів субвенції, як **будівництво/придбання житла для дітей, позбавлених батьківського піклування.** Отже, порушено право дітей, які перебувають на квартирному обліку, на забезпечення благоустроєним житловим приміщенням для постійного проживання, встановлене статтею 31 Житлового кодексу Української РСР та статтею 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт. У проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» змінено назву бюджетної програми за КПКВК 2511180: «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа».

Висновки до розділу I

Таким чином, законодавством загалом визначено правові підстави для належного утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, надання їм відповідної державної підтримки, зокрема забезпечення їх житлом. Видатки на зазначені цілі є **функціями держави**, які на основі принципу субсидіарності, згідно зі статтями 82, 83 і 97 БКУ, можуть бути передані на виконання місцевому самоврядуванню.

Однак держава, делегувавши ці функції місцевому самоврядуванню, не забезпечила у 2015–2016 роках передачі, згідно із статтею 85 БКУ, необхідних фінансових ресурсів у вигляді закріплених за відповідними бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки, а також трансфертів з Державного бюджету України.

Лише у 2017 році Мінсоцполітики і Кабінетом Міністрів України ініційовано надання субвенції з Державного бюджету України за

КПКВК 2511180. Разом з тим у 2018 році законом про державний бюджет не передбачено можливості спрямування коштів субвенції на будівництво/придбання житла для дітей, позбавлених батьківського піклування, **що порушує право таких дітей на житло**, встановлене статтею 31 Житлового кодексу Української РСР та статтею 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт. Крім того, порядки та умови надання субвенції у 2017 і 2018 роках підготовлено Мінсоцполітики і подано на затвердження Кабінету Міністрів України **із затримкою** на більш як два місяці, що, зокрема, створило ризики неосвоєння в повному обсязі субвенції у 2017 році. У цих порядках **не визначено** єдиних підходів до пошуку вільних житлових приміщень, **відсутні норми** про обов'язковість застосування органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при закупівлі житла у громадян положень законів України «Про публічні закупівлі» і «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», а також **чіткі критерії визначення придатності** житлових приміщень, придбаних на вторинному ринку, для проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа. Утворені регіональні комісії, що визначають напрями використання субвенції і дають згоду на придбання житла, не мають у складі спеціалістів, які перевіряють житлові приміщення на відповідність вимогам ДБН і ДСанПН. Рішення щодо відповідності житла приймається комісією колегіально і без висновків спеціалістів (навіть залучених), що призводить до безвідповідальності розпорядників коштів субвенції.

У результаті **органи державної влади і органи місцевого самоврядування** при придбанні житлових приміщень для суспільних потреб **діють не згідно із законом**, як це визначено статтею 19 Конституції України, **а на власний розсуд**. Це створює ризики неефективного використання коштів субвенції та незабезпечення конституційних прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на житло.

II. ФІНАНСОВЕ І ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2511180

2.1. Своєчасність фінансування, повнота освоєння і обґрунтованість напрямів використання субвенції

Бюджетні асигнування за коштами субвенції у 2017 році (на всю суму затверджених призначень) **відкрито 30.11.2017**. Затримка у виділенні асигнувань за коштами субвенції пов'язана із затримкою при підготовці Мінсоцполітики Порядку надання субвенції у 2017 році і схвалення його Урядом (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від **15.11.2017** № 877).

Виділення коштів субвенції у кінці року ускладнило своєчасне і ефективне їх використання та можливість перерозподілу як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні.

Інформація про використання коштів субвенції у 2017 році наведена в таблиці 1.

Інформація про використання коштів субвенції у 2017 році

(тис. грн)

Регіони (область/місто), де проведено аудит	Бюджетні призначення (розпис)	Відкрито асигнувань	Касові видатки	Повернено до держ-бюджету	Рівень освоєння (відс.)
Всього по Україні	277 726,7	277 726,7	244 112,7	33614,0	87,9
Дніпропетровська	34 254,7	34 254,7	33 691,1	563,6	98,4
Донецька	22 485,2	22 485,2	22 462,2	23,0	99,9
Житомирська	12 604,0	12 604,0	11 131,9	1472,1	88,3
Закарпатська	13 394,5	13 394,5	4 538,9	8855,6	33,9
Київська	10 539,9	10 539,9	10 124,1	415,8	96,0
Одеська	36 318,8	36 318,8	33 152,6	3166,2	91,3
Харківська	11 154,7	11 154,7	9 331,3	1823,4	83,7
м. Київ	7 904,9	7 904,9	6 375,4	1529,5	80,7

Загалом обласним бюджетам і бюджету м. Києва у 2017 році спрямовано 277726,7 тис. грн субвенції, або 100 відс. обсягів, затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік». Касові видатки становили 244112,7 тис. грн, а **33614,0 тис. грн (12,1 відс. виділених асигнувань)** не використано за призначенням і повернено до державного бюджету через затримки з підготовкою Мінсоцполітики проекту Порядку надання субвенції у 2017 році, що свідчить про **неефективне управління** коштами субвенції їх розпорядниками на місцях.

Найнижчий показник освоєння коштів субвенції спостерігався у Хмельницькій (**19,4 відс.**) і Закарпатській (**33,9 відс.**) областях.

У **Хмельницькій області** (головний розпорядник – департамент фінансів Хмельницької обласної державної адміністрації) із виділених 5884,8 тис. грн повернено до державного бюджету **4734,8 тис. грн** субвенції.

Довідково. За поясненнями керівників райдержадміністрації Хмельницької області, кошти субвенції не освоєно у 2017 році Славутською РДА (голова Б. Маршук) – 2505,2 тис. грн – через відмову власника продати будинок за сімейними обставинами, а також через неможливість вчасно надати повний пакет документів для здійснення нотаріальних дій у зв'язку із обмеженими термінами оформлення договору купівлі-продажу іншого будинку його власником; Шепетівською РДА (голова Р. Підпригора) – 1221,1 тис. грн, – оскільки власники будинку не з'явилися для проведення нотаріальних дій; Деражнянською РДА (голова О. Пилипчук) – 1008,5 тис. грн, – оскільки, **на думку голови райдержадміністрації, питання визначення розпорядника коштів другого рівня законодавчо не врегульоване.**

Як засвідчили результати аудиту в **Закарпатській області**, Закарпатська ОДА (головний розпорядник коштів – Служба у справах дітей облдержадміністрації) не забезпечила ефективного управління виділеними у 2017 році коштами субвенції. У результаті до державного бюджету повернено **8855,6 тис. гривень**. Головна причина – **непідготовленість місцевої влади до освоєння коштів субвенції.**

Довідково. Зокрема, Закарпатська ОДА пояснює, що житло на ринку нерухомості області не відповідає вимогам: при загальній площі житла 180,0 м² жила площа менша, ніж 163,8 м²; за наявності будинку жилою площею 163,8 м² його нежила площа значно більша

встановлених 17 м². Як наслідок, загальна площа житла значно перевищує 180,0 м² і, відповідно, встановлену граничну вартість.

Рівень освоєння коштів субвенції, наданої обласному бюджету **Одеської області**, у 2017 році становив 91,3 відсотка. Разом з тим під час аудиту встановлено, що **2342,2 тис. грн**, виділених міському бюджету **м. Одеси** на придбання будинку для влаштування ДБСТ, купівлю якого погодила обласна комісія, не використано і **повернено** до державного бюджету за декілька днів до закінчення бюджетного року, що унеможливило перерозподіл цих коштів на придбання інших об'єктів нерухомості в Одеській області. Результати аудиту, проведеного в Одеській області, засвідчили, що причина цього – несвоєчасний розгляд питання придбання будинку міською комісією (голова комісії – начальник Служби у справах дітей Одеської міської ради Дамаскіна І. В.).

Кредиторська і дебіторська заборгованість за коштами державного бюджету станом на 01.01.2018 відсутня.

Станом на **01.10.2018**, згідно із звітними даними Казначейства, обласним бюджетам і бюджету м. Києва спрямовано **517726,7 тис. грн** відкритих асигнувань за субвенцією (100 відс. обсягів, затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»). Касові видатки становили **107857,0 тис. грн**, тобто рівень освоєння коштів субвенції на цю дату – **20,8 відс.** (станом на 01.11.2018 – 32,4 відсотка).

Протягом 9 місяців 2018 року **взагалі не проведено касових видатків** за коштами субвенції у Житомирській, Івано-Франківській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській областях та в м. Черкаси. Низький рівень освоєння коштів встановлено в Київській (3,0 відс.), Хмельницькій (4,4 відс.), Кіровоградській (8,9 відс.), Дніпропетровській (10,6 відс.), Донецькій (16,5 відс.) областях.

Інформація про використання коштів субвенції за 9 місяців 2018 року наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Інформація про використання коштів субвенції у 2018 році

(тис. грн)

Регіони (область/місто), де проведено аудит	Станом на 01.10.2018			
	бюджетні призначення (розпис на січень – грудень)	відкрито асигнувань	касові видатки	рівень освоєння (відс.)
Всього по Україні	517 726,7	517 726,7	107875,0	20,8
Дніпропетровська	56 547,9	56 547,9	5 995,9	10,6
Донецька	45 415,4	45 415,4	7 507,4	16,5
Житомирська	18 255,5	18 255,5	0,0	0,0
Закарпатська	20 731,4	20 731,4	4 178,3	20,1
Київська	12 027,6	12 027,6	357,2	3,0
Одеська	61 997,1	61 997,1	18 723,6	30,2
Харківська	21 851,2	21 851,2	7 890,6	36,1
м. Черкаси	2 037,1	2 037,1	0,0	0,0
м. Київ	8 990,4	8 990,4	8 915,5	99,2

Головна причина – несвоєчасні управлінські рішення ОДА щодо організації роботи обласних комісій. Так, у 2018 році Житомирській області виділено 18255,5 тис. грн для забезпечення 19 осіб житлом, але комісію з розподілу коштів утворено лише 12.09.2018 (розпорядження голови ОДА № 358), а перше її засідання відбулось 04.10.2018. За результатами засідання погоджено придбання 6 житлових об'єктів для 7 осіб.

Таким чином, є ризики неосвоєння до кінця 2018 року коштів субвенції в повному обсязі.

Аудит засвідчив, що кошти субвенції у 2017 році використано переважно за двома напрямками: на будівництво/придбання житла для ДБСТ і на придбання соціального житла для дітей-сиріт, осіб їх числа (таблиця 3).

Таблиця 3

**Інформація про використання коштів субвенції за напрямками
в розрізі регіонів у 2017 році**

Регіони (область/місто), де проведено аудит	Придбання житла для ДБСТ	Придбання соціального житла для дітей-сиріт, осіб з їх числа	Виготовлення проектно- кошторисної документації
Всього по Україні	95959,2	147710,9	442,1
Дніпропетровська	7 074,9	26 616,2	–
Донецька	17 907,7	4 554,4	–
Житомирська	7 738,4	3 393,5	–
Закарпатська	–	4 538,9	–
Київська	8 923,3	1 200,8	–
Одеська	12 335,3	20 817,3	–
Харківська	3 234,4	6 096,9	–
м. Київ	6 375,4	–	–

тис. грн

Згідно з даними таблиці, у 2017 році на придбання соціального житла для дітей-сиріт, осіб з їх числа спрямовано 147710,9 тис. грн (**53 відс.** виділених коштів); на будівництво/придбання житла для ДБСТ – 95959,2 тис. грн (**35 відс.**); на виготовлення проектно-кошторисної документації (Луганська обл.) – 442,1 тис. грн (менше одного відсотка). На будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, а також на придбання житла для осіб з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, кошти субвенції у 2017 році **не спрямовувалися** і не використовувалися.

Довідково. За інформацією Мінсоцполітики, місцевими органами виконавчої влади на ремонт, облаштування житла, придбаного за кошти субвенції 2017 року, з місцевих бюджетів у 13 регіонах виділено 14996,6 тис. гривень. У 12 регіонах придбані житлові приміщення не потребували додаткових витрат на ремонт та облаштування, і лише у Миколаївській області облаштування придбаного житла буде здійснено за рахунок благодійних внесків.

У січні – вересні **2018 року** кошти субвенції використано за напрямками, зазначеними в таблиці 4.

**Інформація про використання коштів субвенції за напрямками
в розрізі регіонів за 9 місяців 2018 року**

тис. грн

Регіони (область/місто), де проведено аудит	Будівництво житла для ДБСТ	Придбання житла для ДБСТ	Придбання соціального житла для осіб з числа дітей-сиріт	Придбання житла для осіб з числа дітей- сиріт
Всього по Україні	3 842,1	33 964,2	7 242,5	57 384,7
Дніпропетровська	–	–	–	554,5
Донецька	–	–	–	7 507,4
Житомирська	–	–	–	–
Закарпатська	–	1 778,7	–	2 401,4
Київська	–	–	–	357,2
Одеська	–	10 462,1	–	8 261,5
Харківська	–	5 491,1	603,8	1 861,4
м. Черкаси	–	–	–	–
м. Київ	–	–	–	8915,5

Отже, якщо у 2017 році кошти субвенції в частині придбання житла для ДБСТ спрямовано лише на придбання будинків на вторинному ринку, то у 2018 році їх також спрямовано на будівництво житла для цих потреб і на будівництво у Дніпропетровській області малих групових будинків (5441,5 тис. гривень). Відповідно, якщо у 2017 році придбавалося лише соціальне житло для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і осіб з їх числа, яке надавалося їм у тимчасове користування, то у 2018 році вперше кошти субвенції спрямовано на придбання житла, яке одразу ж оформлялося у власність особам із числа дітей-сиріт.

При розподілі субвенції на придбання житла, яке надається особам з числа дітей-сиріт у постійне користування (у власність), районні, районні у м. Києві держадміністрації, виконавчі органи міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад у рішеннях про спрямування коштів на цю мету зазначали про заборону відчуження такою особою придбаного об'єкта житлової нерухомості (на термін 10 років).

Цивільним кодексом України визначено, що договір купівлі-продажу – це договір, за яким сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно і сплатити за нього певну грошову суму. Оскільки покупцем є особа з числа дітей-сиріт, при укладенні в нотаріуса тристороннього договору купівлі-продажу (орган влади/місцевого самоврядування – продавець – покупець) зазначалося про те, що продаж житлового приміщення здійснено відповідно до рішення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчих органів міських рад міст обласного значення та сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад про виділення коштів на придбання житла. Отже, кошти субвенції

органами державної влади чи органами місцевого самоврядування перераховувалися на рахунки продавців.

З моменту державної реєстрації права особи з числа дітей-сиріт на житло, відповідно до статті 182 Цивільного кодексу, у неї виникає право власності на нерухоме майно. У зв'язку з цим нерухоме майно, придбане для осіб з числа дітей-сиріт, яке є їхньою власністю, на баланс в органах місцевого самоврядування не ставилося.

2.2. Створення і функціонування регіональних комісій

Згідно з пунктом 6 Порядку надання субвенції у 2017 році, для прийняття рішень щодо визначення напрямів та об'єктів, на які буде спрямовано субвенцію, за розпорядженнями голів держадміністрацій у регіонах, де проведено аудит, утворено відповідні комісії як консультативно-дорадчі органи. Головами комісій призначено заступників голів державних адміністрацій.

Водночас у м. Києві міську комісію для прийняття рішень щодо визначення напрямів та об'єктів, на які буде спрямовано субвенцію у 2017 році, **всупереч вимогам пунктів 6 і 7 Порядку надання субвенції у 2017 році** утворено не розпорядженням голови КМДА, а за наказом від 29.11.2017 № 63 начальника Служби у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Танцюри В. А. Головою міської комісії затверджено Наумука О. П. – заступника начальника Служби. До складу комісії із 11 членів входять 6 працівників Служби.

Згідно з Положенням про Службу у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), затвердженим розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 25.05.2017 № 618, до завдань Служби **не віднесено** придбання житла, а також будь-яка участь у співфінансуванні його будівництва. Крім того, Служба **не має** повноважень щодо створення комісій міського рівня. З приводу створення міської комісії розпорядженням голови КМДА письмових звернень Служби до КМДА не надходило.

Таким чином, начальник Служби, **перевищивши повноваження** і всупереч вимогам пунктів 6 і 7 Порядку надання субвенції у 2017 році, своїм рішенням утворив непередбачену нормативними документами комісію, за рішеннями якої надалі Службою проведено господарські операції, що призвели до безпідставних видатків.

Довідково. Згідно із наданими зауваженнями до проекту цього Звіту (лист від 14.11.2018 № 069-2594), начальник Служби В. Танцюра вважає, що «зазначену комісію створено аргументовано, оскільки Київською міською радою прийнято рішення про спрямування субвенції з державного бюджету саме розпоряднику бюджетних коштів – Службі у справах дітей та сім'ї».

▪ Під час аудиту встановлено, що **обласні комісії в окремих випадках приймали рішення про можливість придбання об'єктів житлової нерухомості і розподілу для цього субвенції між місцевими бюджетами з порушенням положень Порядку надання субвенції у 2017 році.**

Зокрема, **комісія Житомирської ОДА** (голова – заступник голови ОДА, керівник апарату Ясюнецький О. О.) у грудні 2017 року за пропозицію Тетерівської сільської ради об'єднаної територіальної громади рекомендувала ОДА виділити 1749,0 тис. грн субвенції на придбання житлового будинку для ДБСТ за адресою: Житомирський район, с. Буки, вул. Кооперативна, 30а. При цьому не враховано, що сільська рада та її виконавчий комітет не мають повноважень приймати рішення про утворення ДБСТ.

Так, відповідно до пункту 3 Положення про дитячий будинок сімейного типу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 564, рішення про створення та забезпечення функціонування ДБСТ приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчими органами міських, районних у містах (в разі утворення) рад (далі – орган, який прийняв рішення) на підставі заяви осіб або особи, яка не перебуває у шлюбі, що виявили бажання створити такий будинок, з урахуванням результатів навчання, подання відповідного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і висновку служби у справах дітей про наявність умов для його створення.

Отже, комісією Житомирської ОДА всупереч законодавству (за відсутності рішення РДА про утворення ДБСТ та відсутності у виконавчого комітету Тетерівської сільської ради повноважень щодо прийняття рішення про утворення ДБСТ) прийнято рішення, а головою Житомирської ОДА Гундич І. П. видано розпорядження від 18.12.2017 № 502 про виділення бюджету Тетерівської об'єднаної територіальної громади **1749,0 тис. грн** субвенції на придбання будинку для облаштування ДБСТ.

Довідково. Житомирська ОДА з цього приводу пояснила (лист від 19.11.2018 № 6911/22/2-18): «Умовами надання субвенції, зазначеними у п. 5 Порядку та умов, не передбачено наявність створеного дитячого будинку сімейного типу».

Оскільки станом на 25.09.2018 ДБСТ на базі придбаного коштом субвенції житлового будинку (с. Буки, вул. Кооперативна, 30а) **не створено**, є **ризик нерезультативного використання** коштів субвенції у зазначеному обсязі через дії членів обласної комісії і голови ОДА.

Довідково. До аудиту надано копію заяви громадян Т.О.М. і Т.Р.М. про надання ними згоди як батьків-вихователів проживати у будинку, який планувалося придбати для ДБСТ. Проте 25.01.2018 ці особи подали на ім'я сільського голови заяву про відмову у створенні ДБСТ.

Комісією Київської ОДА (голова – заступник голови ОДА Кучер В. А.), незважаючи на рахунки приватного нотаріуса Києво-Святошинського районного нотаріального округу Київської області щодо сплати податків з чітким їх розмежуванням за платниками з продажу та придбання нерухомого майна, що долучені до усіх пропозицій Києво-Святошинської РДА, у серпні 2018 року **прийнято рішення про розподіл** Києво-Святошинському району субвенції для придбання житла для дитини-сироти С. В. В. (394,8 тис. грн) і соціального житла для 5 дітей-сиріт (1928,6 тис. грн) з урахуванням податків та зборів, які мають сплатити фізичні особи, у загальній сумі 154,3 тис. грн (податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування, – 118,7 тис. грн, військовий збір –

35,6 тис. гривень). Згідно з рішенням комісії ОДА видано відповідне розпорядження від 29.08.2018 № 478-р.

Прийняття комісією такого рішення суперечить пункту 13 Порядку надання субвенції у 2018 році, яким визначено, що гранична вартість придбання соціального житла, житла для дітей-сиріт, осіб з їх числа враховує **витрати**, пов'язані з купівлею, оформленням права власності на житло та сплатою **передбачених законодавством** податків, зборів, платежів. Згідно з пунктом 172.2 статті 172 Податкового кодексу України, пунктом 10 статті 4 і пунктом 8 статті 2 Закону України від 26.06.1997 № 400 «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування», податок на доходи фізичних осіб та військовий збір сплачує продавець нерухомості. Податковим агентом платника податку в цьому випадку є розпорядник бюджетних коштів. Відповідно до підпункту 14.1.180 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу, податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб зобов'язаний, зокрема, нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений розділом IV цього Кодексу, до бюджету від імені та **за рахунок фізичної особи з доходів**, що виплачуються такій особі.

Отже, через прийняття Київською ОДА за рекомендацією обласної комісії рішення про спрямування коштів субвенції з урахуванням податків, пов'язаних з продажем фізичною особою нерухомого майна, є **ризик сплати їх** Святопетрівською сільською радою у 2018 році не за рахунок продавця нерухомості, а **субвенції (154,3 тис. гривень)**. У 2017 році за аналогічних порушень сільською радою допущено нецільове використання 123,9 тис. грн субвенції, про що зазначено в розділі III Звіту.

Комісією Одеської ОДА (голова – заступник голови ОДА Колебиш С. В.) при розгляді пропозицій і прийнятті рішення щодо надання згоди на придбання житла у низці випадків не дотримано вимог пункту 8 Порядку надання субвенції у 2017 році.

Зокрема, рішення про придбання будинків у смт Тузли, Велика Михайлівка, с. Шабо загальною вартістю **3266,0 тис. грн** обласною комісією прийнято без документів, які підтверджують відсутність заборон, арештів, іпотек відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Згоду на придбання за **1145,0 тис. грн** житлового об'єкта у громадянина Т. І. М. для створення Тарутинською селищною радою ДБСТ комісією прийнято за відсутності правостановлюючих документів на житло (право власності на об'єкт у продавця зареєстроване 04.12.2017).

Отже, викладені факти свідчать про **формальний підхід і незадовільну роботу низки регіональних комісій** під час опрацювання одержаних від місцевих органів влади пропозицій щодо напрямів та об'єктів фінансування за рахунок субвенції, що призвело до прийняття ними в деяких випадках недостатньо обґрунтованих і з недотриманням вимог Порядку надання субвенції у 2017 році (у 2018 році) рішень про розподіл субвенції за напрямками для придбання житла. Як наслідок – неефективне управління коштами

субвенції та ризики несвоєчасного і неповного забезпечення установлених законодавством прав дітей-сиріт та осіб з їх числа у відповідних регіонах.

2.3. Обґрунтованість застосованих процедур відбору житлових приміщень

Аудитом встановлено, що на місцях застосовувалися **різні підходи до пошуку вільних житлових приміщень** для забезпечення осіб з числа дітей-сиріт житлом на постійній основі та формування житлового фонду соціального призначення та/або для потреб ДБСТ.

Так, Службою у справах дітей виконкому **Криворізької міської ради Дніпропетровської області** з метою пошуку такого житла в міській комунальній газеті «Червоний гірник» від 28.11.2017 № 86 розміщено оголошення про закупівлю житла для житлового фонду соціального призначення, в якому зазначено вимоги до житла, форму пропозиції на запропоноване до закупівлі житло, пакет документів, що має бути доданий до пропозиції, місце та термін подання пропозицій тощо, але **про необхідність надання експертної оцінки майна в оголошенні не йдеться.**

▪ Департамент міського майна **Маріупольської міської ради Донецької області** також збирав пропозиції від власників житла шляхом розміщення у засобах масової інформації оголошень про проведення закупівлі квартир. При цьому моніторинг ринку житла шляхом вивчення інформаційних ресурсів мережі Інтернет для об'єктивного відбору більш економічно вигідних пропозицій з продажу квартир департаментом не проводився.

Довідково. Відповідно до пояснення голови комісії департаменту міського майна Марчука С. О., «порядок пошуку та відбору квартир, які будуть придбаватися за рахунок коштів державної субвенції, ані законодавством, ані рішеннями міської ради не встановлений. На виконання державної програми в приміщенні департаменту та в місцевих засобах масової інформації було розміщене оголошення про прийом пропозицій на продаж квартир. Пропозиції подавались безпосередньо в департамент для подальшого надання на розгляд Комісії в облдержадміністрацію та прийняття рішення стосовно розподілу субвенції,... Для обґрунтування запропонованої вартості квартири (будинку) продавцем також надавався звіт про оцінку об'єкта».

▪ Виконавчий комітет **Марганецької міської ради Дніпропетровської області** звернувся листом від 29.11.2017 до низки суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють операції з купівлі-продажу житла в м. Марганець. Згідно з наданими до аудиту документами, на лист отримано відповіді від трьох суб'єктів підприємницької діяльності щодо переліку житлових будинків і квартир, виставлених на продаж.

▪ **Харківською районною держадміністрацією** 16.05.2018 розміщено на офіційному сайті оголошення з пропозиціями власникам житла взяти участь у програмі формування житлового фонду соціального житла та подати свої пропозиції. При цьому висунуто певні вимоги до житла та зазначено перелік документів, які необхідно подати власникам житла. **Про необхідність надання експертної оцінки майна в оголошенні не вказано.**

У 2017 році по Харківській області без витребування звітів про оцінку майна загалом придбано на вторинному ринку за договірними цінами

10 житлових приміщень на загальну суму 4929,89 тис. грн: Первомайською РДА – 6 квартир, Зміївською РДА – 2 квартири і 1 житловий будинок, Красноградською РДА – 1 житловий будинок.

Довідково. За поясненням заступника начальника Служби у справах дітей Харківської ОДА Пономаренко Т. В., «... оцінка майна не проводилась розпорядниками коштів субвенції нижчого рівня, враховуючи відсутність чітких вимог щодо її необхідності проведення у Порядку № 877, а також враховуючи стислий термін освоєння субвенції у 2017 році (впродовж 5 днів). В 2018 році Службою буде рекомендовано розпорядникам коштів нижчого рівня провести відповідну незалежну експертну оцінку майна перед укладанням договорів купівлі-продажу».

2.4. Якість звітів про оцінку майна

Вартість житла, що придбавалося на вторинному ринку, розпорядниками бюджетних коштів переважно визначалася за копіями одержаних від громадян звітів про оцінку житла, проведену суб'єктами оціночної діяльності, що мають сертифікати Фонду державного майна України. **Замовниками оцінки (її платниками) були громадяни – продавці житла.**

Аналізом копій звітів про оцінку житла, наявних у об'єктів контролю, встановлено, що в низці випадків вартість житла, що придбавалося на первинному ринку (і визначалася за балансовими довідками), і вартість житла, що придбавалося на вторинному ринку (і визначалася за експертними оцінками), в окремих випадках суттєво відрізнялася від вартості житла за відомостями на Інтернет-сайтах.

Наприклад, Одеською обласною комісією для створення ДБСТ 12.07.2018 дано згоду на придбання **Одеською міською радою** у ТОВ «Будівельно-конструкторська фірма «СК» квартири за адресою: м. Одеса, вул. Героїв Сталінграда, буд. 24, кв. 7, площею 217 м² вартістю **5315,4 тис. грн** (за рахунок коштів субвенції – 3386,1 тис. грн), тобто ціна 1 м² – 24495 гривень. Оскільки квартира придбавалася на первинному ринку, незалежна оцінка житла не проводилася. Разом з тим, за даними Інтернет-ресурсу⁷, середня вартість такого житла – 19880 грн за 1 м². Отже, є **ознаки завищення вартості квартири на 1001,5 тис. грн** та, відповідно, наявності в діях розпорядника коштів Одеського міського голови Труханова Г. Л. ознак правопорушення, визначеного **статтею 191 ККУ**.

Крім того, обласною комісією 12.07.2018 дано згоду на придбання Білгород-Дністровською районною держадміністрацією на вторинному ринку двох будинків за адресою: с. Шабо, вул. Дністровська, буд. 2б і буд. 32, площею 329,3 м² (79,3 м² – дарунок) і 185,6 м² відповідно та вартістю **2311,7 тис. грн** кожний, тобто за ціною 9246 і 12455 грн за 1 м². Оцінку будинку 2б проведено ФОП Жук В. М., а будинку 32 – ТОВ «Агенство оцінки «Грош Цена». За даними Інтернет-ресурсу, середня вартість такого житла – 4032 грн за 1 м². Отже, є **ознаки завищення вартості будинку 2б** (за розрахунками аудиторів) – **на 1303,5 тис. грн** і будинку 32 – **на 1563,2 тис. грн**, відповідно, в діях розпорядника коштів голови Білгород-

⁷ <https://www.olx.ua/nedvizhimost/doma/prodazha-domov/>

Дністровської РДА Титарчука М. І. наявні ознаки правопорушення, визначеного статтею 191 ККУ.

Зазначене, а також факти неналежного оформлення звітів оцінки ставлять під сумнів визначену оцінювачами ринкову вартість окремих об'єктів житлової нерухомості.

Запобіжником неякісної (недобросовісної) оцінки житла, згідно із законодавством, є рецензування звітів. Зокрема, статтею 13 Закону про оцінку майна передбачено, що рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) здійснюється на вимогу особи, яка використовує оцінку майна та її результати для прийняття рішень, у тому числі на вимогу органів державної влади та місцевого самоврядування, які зацікавлені в неупередженому критичному розгляді оцінки майна.

Однак, за наявною в ОДА інформацією, Одеська міська рада і Білгород-Дністровська РДА не скористалися положеннями цієї норми (не надіслали запитів до органів ФДМУ щодо рецензування звітів про оцінку майна на платній чи безоплатній основі) з метою захисту законних фінансових інтересів територіальних громад.

Довідково. Рецензування переважно не є обов'язковим (безоплатним). Проте частиною третьою статті 13 Закону про оцінку майна передбачено випадок, коли **рецензування звіту про оцінку майна обов'язкове:** якщо зазначена оцінка погоджується, затверджується або **приймається** органом державної влади або органом місцевого самоврядування.

▪ До пакетів документів, які надавались **Маріупольською міською радою Донецької області** на розгляд обласної комісії, додано звіти про оцінку майна, в яких вартість запропонованого житла оцінена порівняльним методом, але об'єкти нерухомості, зазначені для порівняння, мають значно меншу вартість, ніж житло, яке придбавалося.

Оскільки обґрунтування коливання таких цін у звітах не наведено, під час аудиту контрольною групою проведено аналіз оголошень з продажу нерухомості в м. Маріуполі, за результатами якого встановлено, що на ринку нерухомості міста є достатня кількість пропозицій з продажу квартир, вартість яких нижча, ніж придбане за рахунок субвенції житло.

Наприклад, міська рада трикімнатну квартиру за адресою: м. Маріуполь, вул. Володимирська, буд. 54, кв. 12 (Лівобережний район), загальною площею 84,0 м² придбала 19.12.2017 за 838,67 тис. грн (розрахована вартість 1 м² – 9984,17 гривні). Водночас на сайті «olx.ua» розміщено оголошення щодо продажу трикімнатних квартир у відмінному стані в Лівобережному районі за значно меншою ціною, ніж квартира, придбана коштом субвенції.

Довідково. Зокрема, продавалися такі квартири: **на вул. Пашковського** загальною площею 78 м² вартістю 15500 дол. США (425,48 тис. грн), що на 413,19 тис. грн дешевше придбаної за рахунок субвенції квартири (розрахована вартість 1 м² – 5454,87 грн); **на вул. Азовстальській** загальною площею 77 м² вартістю 16500 дол. США (452,93 тис. грн), що на 385,74 тис. грн менше придбаної за рахунок субвенції квартири (розрахована вартість 1 м² – 5882,21 грн); **на вул. Київській** загальною площею 70 м² вартістю 20500 дол. США (562,73 тис. грн), що на 275,94 тис. грн дешевше придбаної за рахунок субвенції квартири (розрахована вартість 1 м² – 8039,0 гривень).

Незважаючи на наявність ознак можливого завищення вартості придбаної квартири, запит до органу ФДМУ щодо рецензування звіту про оцінку житла департамент міського майна Маріупольської міськради не надсилав. Отже, в діях розпорядника коштів директора департаменту Марчука С. О. вбачаються ознаки правопорушення, визначеного **статтею 367 ККУ**.

▪ Аналіз наданих до аудиту копій звітів про оцінку придбаного нерухомого майна у м. **Марганці Дніпропетровської області** засвідчив, що звіти ФОП Єрмоменко К. І., ФОП Наумов Є. П. і ТОВ «Оціночна компанія «Мерило» не містять відомостей про зміст застосованих методичних підходів, методів та оціночних процедур, а також відповідних розрахунків, за допомогою яких підготовлено висновок про вартість майна і на підставі яких визначено вартість об'єктів нерухомості. Копії звітів про оцінку майна у стислій формі, надані ТОВ «Грандторгстрой», також не містять інформації про здійснені попередні оцінки майна, оціночні процедури і необхідні розрахунки.

Вказане не відповідає вимогам Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1440 (далі – Національний стандарт оцінки майна).

Довідково. Пунктом 11 Національного стандарту оцінки майна визначено, що оцінка проводиться із застосуванням бази, яка відповідає **ринковій вартості** або **неринковим видам вартості**. Вибір бази оцінки передуює укладанню договору на проведення оцінки майна. Вибір бази оцінки залежить від мети, з якою проводиться оцінка майна, його особливостей, а також нормативних вимог.

Звіт про оцінку майна може складатися у повній чи у стислій формі. При цьому незалежно від форми складання звіт про оцінку майна повинен містити виклад змісту застосованих методичних підходів, методів і оціночних процедур та відповідних розрахунків, за допомогою яких підготовлено висновок про вартість майна. У звіті про оцінку майна, складеному у стислій формі з метою доопрацювання (актуалізації) оцінки на нову дату, повинні зазначатися етапи проведення незалежної оцінки майна, здійснені оціночні процедури, міститься висновок про вартість, а також зібрані оцінювачем вихідні дані та інша інформація.

Незважаючи на неналежне оформлення звітів про оцінку майна, Марганецька міська рада **не застосовувала положення статті 13 Закону про оцінку майна** в частині ініціювання рецензування відповідних звітів.

Згідно з поясненням начальника управління капітального будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та комунального майна Марганецької міської ради Тетеріної С.В., **«рецензування звіту про оцінку здійснюється на платній основі. Вартість послуг з рецензування звіту про оцінку становить у середньому 20–30 відс. вартості проведення оцінки та оформлення такого звіту. В бюджеті міста Марганця на 2017 рік не було передбачено коштів на проведення рецензування»**. Крім того, у поясненнях зазначається також, що Порядком надання субвенції у 2017 році не передбачено спрямування коштів на рецензування звітів про оцінку майна.

Довідково. За результатами проведеного аудиту виконком Криворізької міської ради листом від **06.09.2018** № 4/11-3814 звернувся до регіонального відділення ФДМУ по Дніпропетровській області з клопотанням провести рецензування звітів про оцінку майна чотирьох житлових об'єктів, які придбаваються за рахунок субвенції **на безоплатній**

основі, однак листом від 11.09.2018 № 05-07-05854 йому відмовлено з посиланням на те, що РВ ФДМУ не має таких повноважень.

Слід зазначити, що **Мінсоцполітики** також вважає, що порядками надання субвенції у 2017 і 2018 році не передбачено можливості використання її коштів на рецензування звітів про оцінку майна: *«Проект Постанови проходив правову експертизу у Міністерстві юстиції України і був погоджений з зауваженнями щодо невідповідності вимогам нормопроєктувальної техніки. Серед зауважень не було зазначено щодо необхідності рецензування звітів і внесення зазначеної норми до Постанови»⁸.*

З такою позицією Мінсоцполітики не можна погодись, оскільки підпунктом 5 пункту 12 і пунктом 13 Порядку надання субвенції у 2017 році передбачено визначення граничної вартості будівництва/придбання житла з урахуванням витрат, пов'язаних, зокрема, з його купівлею. Такими витратами, пов'язаними із закупівлею, члени контрольної групи вважають видатки на оплату за договором на проведення оцінки і **за договором на рецензування звіту про оцінку житла**. Враховуючи, що оплату за договором оцінки здійснювали її замовники – продавці житла, а вартість окремих будинків у м. Марганці, с. Шабо, придбаних за ціною, визначеною у звітах оцінки, є суттєвою (1797,3 і 2311,7 тис. грн), **економія** у разі проведення рецензування звітів, які за змістом не відповідають вимогам законодавства, і повторної оцінки житла **буде значно більшою, ніж вартість рецензування і повторна, за необхідності, експертна оцінка** (за даними відкритих інформаційних джерел, ціна послуги з рецензування у 2017 році по Україні коливалася в межах 700–1000 грн за один звіт і не перевищувала вартості оцінки житла).

Заступником Голови Рахункової палати Майснером А. В. надіслано запит до ФДМУ, на який листом від 25.10.2018 № 10-58-21777 повідомлено, що до витрат, пов'язаних з купівлею, оформленням права власності на житло, **«можуть бути віднесені витрати на проведення незалежної оцінки майна та рецензування звіту про оцінку об'єктів житлового фонду, що придбаваються відповідно до Постанови, – у випадках, коли замовником оцінки майна є органи місцевого самоврядування. Також, у випадках використання органом місцевого самоврядування звіту про оцінку майна, що є предметом субвенції, замовником якого є власник відчужуваного майна, до зазначених витрат можуть бути віднесені витрати на забезпечення органом місцевого самоврядування рецензування зазначеного звіту про оцінку майна. Слід відмітити, що зазначені заходи можуть забезпечити значну економію Державного бюджету України та не допустять перевищення розміру сум, передбачених для будівництва/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу, соціального житла, житла для дітей-сиріт, осіб з їх числа».**

2.5. Стан внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту

Відповідно до частини третьої статті 26 БКУ, розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній

⁸ Лист-відповідь Мінсоцполітики від 11.10.2018 № 19747/0/2-18/37 на запит Рахункової палати.

аудит та забезпечують їх здійснення у своїх закладах та підвідомчих бюджетних установах.

У Мінсоцполітики функції внутрішнього контролю щодо управління субвенцією покладені на профільні галузеві департаменти. Зокрема, положенням про департамент захисту прав дітей та усиновлення (затверджено наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 820) до його функцій віднесено здійснення у межах повноважень координації та контролю за діяльністю служб у справах дітей з виконання ними законодавчих та інших нормативно-правових актів. Положенням про департамент реалізації державних соціальних програм (затверджено наказом Мінсоцполітики від 13.06.2018 № 880) до функцій департаменту, зокрема, віднесено проведення фінансування бюджетних програм, головним розпорядником бюджетних коштів за якими є міністерство, та здійснення його аналізу, спрямованого на визначення шляхів підвищення ефективності цих програм.

Функції внутрішнього аудиту положенням, затвердженим наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 820, закріплено за управлінням внутрішнього аудиту (начальник Рукшина І. В.). Цим положенням визначено, що основними завданнями управління, зокрема, є запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів (пункт 2.2). Відповідно до покладених завдань, управління проводить оцінку ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання (пункт 3.1), аналізує та вносить в установленому порядку пропозиції щодо внесення змін до діючих нормативно-правових актів (пункт 3.2).

Отже, організація внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту Мінсоцполітики формально відповідає вимогам статті 26 БКУ та Порядку утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 (зі змінами).

Однак встановлено, що звіт Мінсоцполітики про надходження та використання коштів загального фонду (форма № 2д) за 2017 рік за КПКВК 2511180, КЕКВ 3220 «Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів» містить дані про обсяг коштів субвенції, що надійшли у звітний період, та касові видатки у сумі 246870,7 тис. грн, що на **2758,0 тис. грн перевищують** обсяги, наведені у звітності Казначейства. Як засвідчив аудит, цей звіт складено Мінсоцполітики на підставі звітів відповідних розпорядників коштів місцевих бюджетів, при цьому дані щодо обсягів касових видатків за звітний період в окремих з них **більші за** відповідні звітні дані Казначейства (зокрема, департамент фінансів Одеської ОДА помилково включив до звітного обсягу касових видатків 2739,3 тис. грн, які не використано, а повернено до держбюджету).

Крім того, у Мінсоцполітики не забезпечується запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання коштів

субвенції (пункт 4 зазначеного Порядку). Так, незважаючи на запровадження у 2017 році субвенції, управлінням внутрішнього аудиту у 2017 році і протягом 9 місяців 2018 року аудит ефективності чи інший захід внутрішнього аудиту з метою оцінки обґрунтованості порядку та умов надання субвенції після завершення бюджетного року (наприклад, в січні – лютому 2018 року) не проведено. Оцінка ефективності планування і виконання бюджетної програми за КПКВК 2511180 передбачена Планом проведення внутрішнього аудиту Міністерства соціальної політики України на II півріччя 2018 року (затверджений Міністром 11.06.2018).

Як наслідок, дію недосконалого Порядку надання субвенції у 2017 році (зокрема, в частині відсутності у ньому норм про обов'язковість застосування розпорядниками бюджетних коштів при закупівлі житла у громадян положень Закону про оцінку майна, відсутності чітких критеріїв визначення придатності житлових приміщень, придбаних на вторинному ринку, для проживання дітей-сиріт тощо) із несуттєвими змінами продовжено на 2018 рік (постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 300).

Зазначене свідчить про те, що на сьогодні система внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту Мінсоцполітики в частині управління коштами субвенції нерелевантна, тобто не відповідає існуючим ризикам.

Висновок до розділу II

Таким чином, управління субвенцією на центральному і місцевому рівнях у 2017 році здійснювалося неефективно. Зокрема, через відсутність порядку та умов надання субвенції, виділення Мінфіном бюджетних асигнувань наприкінці 2017 року ускладнило своєчасне і ефективне їх використання та призвело до повернення до державного бюджету як невикористаних 33614,0 тис. грн, або **12,1 відс.** відкритих асигнувань.

Незважаючи на відкриття у 2018 році бюджетних асигнувань у квітні – вересні поточного року в повному обсязі, освоєння коштів субвенції у звітному періоді цього року є незадовільним: станом на **01.10.2018** освоєно лише 107875,0 тис. грн, або **20,8 відс.** наданих асигнувань. Головна причина – несвоєчасні управлінські рішення деяких обласних державних адміністрацій щодо організації роботи обласних комісій, незаконні і необґрунтовані управлінські рішення розпорядників бюджетних коштів на місцях.

Зокрема, **в жодному з восьми регіонів**, де проведено аудит і встановлено ознаки можливого завищення вартості придбаного житла (наприклад по Одеській області – на 3870,2 тис. грн), **не виявлено фактів ініціювання** розпорядниками бюджетних коштів проведення органами ФДМУ **рецензування звітів про оцінку житла** відповідно до статті 13 Закону про оцінку майна. Навіть за наявності суттєвих ознак невідповідності вартості житла, зазначеної у звіті оцінки, ринковій, посадовці органів місцевого самоврядування у **Донецькій, Дніпропетровській, Закарпатській областях** надавали пояснення про неможливість/необов'язковість проведення рецензування на безоплатній основі та/або відсутність коштів у місцевому бюджеті для проведення його на платній основі. У результаті в переважній

більшості випадків вартість часто неякісного житла, визначена для потреб бюджетної програми суб'єктами оцінки у листопаді – грудні 2017 року, збігалася з вартістю нового житла, визначеною раніше робочими комісіями місцевих рад за опосередкованою вартістю спорудження 1 м² загальної площі житла, яка періодично визначається Мінрегіоном.

III. ЗАКОННІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ СУБВЕНЦІЇ

3.1. Дотримання вимог щодо цільового та економного використання коштів субвенції

Аудитом у 8 із дев'яти вибірково перевірених регіонах (Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Київській, Одеській, Харківській областях та м. Києві) встановлено, що цими обласними і Київською міською держадміністраціями, а також окремими розпорядниками коштів нижчого рівня в зазначених регіонах через недоліки в управлінні коштами, нерелевантність системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту **не забезпечено повною мірою законного та ефективного використання коштів субвенції**, спрямованих на придбання житла для ДБСТ, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.

Інформацію у розрізі перевірених регіонів про стан дотримання законодавства та ефективність використання коштів субвенцій протягом 2017 року та 9 місяців 2018 року наведено в таблиці 5.

Загалом встановлено, що з порушенням бюджетного законодавства використано **12158,8 тис. грн** субвенції (з них нецільове використання – 9296,7 тис. грн); неекономно, непродуктивно і нерезультативно – **51488,2 тис. гривень**. З огляду на обсяги (76,2 млн грн) субвенції, що перевірялися на предмет законності і ефективності їх використання (**21 відс.** загальних касових видатків по державі), з порушеннями бюджетного законодавства використано **16 відс. коштів**, неефективно – майже **68 відс.**, що свідчить про низький рівень управління коштами субвенції і неналежну фінансову дисципліну при освоєнні коштів на місцях.

Таблиця 5

Інформація у розрізі перевірених регіонів про стан дотримання законодавства та ефективність використання коштів субвенцій протягом 2017 року та 9 місяців 2018 року

тис. грн

Регіони (область/місто), де проведено аудит	Використання коштів з порушеннями законодавства		Неефективне використання коштів			
	всього	в т. ч. нецільове	всього	в т. ч.		
				неекономне	непродуктивне	нерезультативне
1	2	3	4	5	6	7
Разом по регіонах, де проведено аудит	12158,8	9296,7	51488,2	462,4	20290,5	30735,3
в т. ч. Дніпропетровська	1467,4	16,7	13961,6	92,8	5915,4	7953,4
Донецька	–	–	2986,7	352,2	1699,5	935,0
Житомирська	4,9	4,9	6633,4	–	2664,4	3969,0

1	2	3	4	5	6	7
Закарпатська	235,7	235,7	5196,6	–	3219,3	1977,3
Київська	160,9	123,9	17,4	17,4	–	–
Одеська	–	–	8389,5	–	1507,5	6882,0
Харківська	1374,4	–	7927,6	–	5284,4	2643,2
м. Київ	8915,5	8915,5	6375,4	–	–	6375,4

Крім того, встановлено, що органами місцевого самоврядування не взято на баланс придбані житлові приміщення на суму **1197,0 тис. грн**, є ознаки придбання житлових приміщень за вартістю, що на **4623,4 тис. грн** вища, ніж зазначена у відкритих інформаційних джерелах, а також у діях **14** посадових осіб за 8 фактами наявні **ознаки кримінальних**, у тому числі корупційних, **правопорушень**.

Самий низький рівень фінансової дисципліни з питань використання коштів субвенції у **Дніпропетровській обл.** (використано з порушеннями законодавства 1467,4 тис. грн субвенції, неефективно – 13961,6 тис. грн), **Харківській обл.** (1374,4 і 7927,6 тис. грн відповідно) і в **м. Києві** (8915,5 і 6375,4 тис. грн відповідно). В Одеській області неефективно використано **8389,5 тис. грн** та встановлено придбання житлових приміщень за завищеною на **3870,2 тис. грн** вартістю.

3.1.1. Дотримання цільових обмежень використання коштів субвенції

У Дніпропетровській, Закарпатській, Київській областях і м. Києві аудитом виявлено окремі **випадки нецільового використання коштів субвенцій** на загальну суму **9296,7 тис. грн**: м. Києву – 8915,5 тис. грн, Закарпатській області – 235,7 тис. грн, Київській – 123,9 тис. грн, Дніпропетровській – 16,7 тис. гривень.

▪ Так, у 2018 році начальник Служби у справах дітей та сім'ї **Київської міської державної адміністрації** Танцюра В. А. ще до створення міської комісії і прийняття нею рішення про напрями спрямування коштів субвенції, впродовж березня – травня звернувся листами до будівельних компаній міста з інформацією про те, що Службі виділено субвенцію з державного бюджету і планується придбання житла (не менше 10 квартир) для дітей-сиріт та осіб з їх числа.

Із пропозицій, що надійшли, Службою відібрано пропозицію ТОВ «Гідроінж-буд» щодо 12 квартир на об'єкті будівництва «Житлове та культурно-побутове будівництво на вул. Метрологічній у Голосіївському районі м. Києва», які, за інформацією товариства, станом на 10.04.2018 розташовані в будинках, введених в експлуатацію. За даними забудовника, вартість 12 квартир з оздобленням становить **8915,4 тис. грн**, тобто 1 м² – 22800,0 грн (без ПДВ). Вартість оздоблення квартир ТОВ «Гідроінж-буд» окремо не визначалась. Також письмово повідомлено, що строк виконання оздоблювальних робіт у запропонованих квартирах становить **п'ять місяців від дати отримання коштів**, а їх реалізація здійснюється через фонди

фінансування будівництва виду А, управителем за якими є ТОВ «Фінансова компанія Прайм».

Робочою комісією Служби у складі Наумука О. П. – заступника начальника, Березіної В. О. – начальника відділу усиновлення та сімейних форм виховання, Кривоніс Є. В. – головного спеціаліста цього відділу та заступника директора з виробництва ТОВ «Гідроінж-буд» на виконання пункту 8 Порядку надання субвенції у 2018 році за результатами обстеження умов проживання у цих 12 квартирах складено акти (**без дати**), в яких зазначено, що санітарно-технічні умови відповідають нормам, квартири з усіма вигодами, будинки введено в експлуатацію. Відтак робочою комісією одногolosно прийнято рішення про те, що **квартири придатні для проживання**.

На підставі таких неналежно оформлених документів **міська комісія**, згідно з протоколом засідання від 06.06.2018 з розгляду питань визначення напрямів та об'єктів, на які спрямовується у 2018 році субвенція, прийняла рішення спрямувати 8990,4 тис. грн на придбання квартир на вул. Метрологічній, 26–27. На засіданні комісії були присутні 9 її членів, з яких 6 – працівники Служби. При цьому головою міської комісії Наумуком О. П., а також Березіною В. О. (які були членами робочої комісії) не поінформовано інших членів міської комісії та, відповідно, не зазначено в протоколі **про участь** у придбанні квартир ТОВ «Фінансова компанія Прайм» і **строк виконання оздоблювальних робіт** у цих квартирах (п'ять місяців від дати отримання коштів). Члени міської комісії **не перевірили фактичного стану** (готовності) об'єкта будівництва (наприклад, за фотографіями житлового об'єкта, подання яких комісії передбачено пунктом 8 Порядку надання субвенції у 2018 році).

Згідно з наданими до аудиту копіями декларацій від 09.06.2017 (не завірені печаткою), підписаних директором ТОВ «Гідроінж-буд», **закінчені будівництвом об'єкти (житлові будинки) готові до експлуатації**.

Незважаючи на наявність декларацій про готовність до експлуатації житлових будинків і **актів обстеження** 12 квартир, якими робоча комісія Служби засвідчила введення будинків в експлуатацію і обладнання квартир усіма вигодами, **Службою** в особі начальника Танцюри В. А. укладено **не договори купівлі-продажу житла з ТОВ «Гідроінж-буд» за ціною 20300 грн за 1 м², а договори про участь у фонді фінансування будівництва з ТОВ «Фінансова компанія «Прайм» від 15.06.2018 за №№ 675–675/11 за ціною 22800 грн за 1 м² (без ПДВ), чим створено передумови для використання коштів субвенції не за цільовим призначенням**, адже це призвело до придбання не квартир у власника (забудовника), а майнових прав на квартири у посередника (управителя фонду фінансування будівництва) у будинках, в яких будівельні роботи станом на вересень 2018 року ще проводилися.

Слід зазначити, що згідно зі статтею 379 Цивільного кодексу України, **житлом** фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше жила приміщення, призначені та **придатні** для постійного або тимчасового проживання в них.

Укладання договорів про участь у фонді фінансування будівництва передбачено Законом України від 19.06.2003 № 978 (зі змінами) «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», тобто це є механізмом фінансування **будівництва житла**. При цьому статтею 2 Закону визначено, що об'єкт **інвестування** – квартира або приміщення соціально-побутового призначення (вбудовані в житлові будинки або окремо розташовані нежитлові приміщення, гаражний бокс, машиномісце тощо) в об'єкті будівництва, яке після завершення будівництва стає окремим майном. Отже, здійснені бюджетні видатки потрібно оцінювати і з урахуванням вимог Закону України від 18.09.1991 № 1560 «Про інвестиційну діяльності» (зі змінами), стаття 2 якого визначає, що через фонди фінансування будівництва обов'язковим є залучення лише **недержавних** коштів фізичних та юридичних осіб. Таким чином, немає норми про обов'язковість спрямування бюджетних коштів у фонд фінансування будівництва.

Водночас **Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»** передбачено бюджетні призначення за КПКВК 2511180 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та **забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа**», тобто на забезпечення **житлом** (а не майновими правами на житло, що ще не збудовано, та фінансову участь у будівництві), але без визначення способу такого забезпечення. В цьому випадку спосіб забезпечення дітей-сиріт, осіб з їх числа житлом визначено пунктом 4 Порядку надання субвенції у 2018 році: шляхом придбання **житла**. Спрямування коштів субвенції на **будівництво житла** пунктом 4 Порядком надання субвенції у 2018 році **не передбачено**.

Кошти субвенції в сумі **8915,5 тис. грн** фактично витрачено на придбання майнових прав на **12** однокімнатних квартир загальною площею 391,03 м² у ТОВ «Фінансова компанія Прайм» без застосування конкурентних процедур та експертної оцінки майнових прав за цінами, що перевищують вартість цих об'єктів у забудовника (за даними офіційного сайту ТОВ «Гідроінж-буд») загалом на **977,6 тис. гривень**.

Розрахунки проведено Службою платіжними дорученнями за вартістю без ПДВ. У зв'язку з цим слід зазначити, що опосередкована вартість будівництва житла, згідно з наказом Мінрегіону від 01.03.2018 № 46, на цей час становила 13047 грн за 1 м² (з **урахуванням ПДВ**). Оскільки придбавалося не житло, а майнові права, то ця вартість (без ПДВ), за розрахунками контрольної групи, мала б становити 10960 гривень. З огляду на визначений пунктом 13 Порядку надання субвенції у 2018 році коефіцієнт для м. Києва 1,75, гранична вартість житла для дітей-сиріт, що придбається за кошти субвенції, в цьому випадку не може перевищувати 19180 грн за 1 м². Розрахована різниця становить **1415,5 тис. грн⁹**, за які можна придбати ще 70 м² житла (дві квартири), і свідчить, що кошти субвенції використано неекономно.

⁹ Розрахунок: (22800-19180) x 391,03 = 1415528 гривень.

Таким чином, Службою за рахунок субвенції придбано майнові права вартістю **8915,5 тис. грн**, що не відповідає цілям бюджетних призначень за субвенцією (в частині забезпечення дітей-сиріт, осіб з їх числа **житлом**), які визначено Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», і є **нецільовим використанням коштів субвенції**. Зазначена господарська операція має також ознаки заподіяння шкоди (збитків) державі на суму **977,6 тис. гривень**.

Пунктом 1.8 договорів про участь у фонді фінансування будівництва, укладених Службою з ТОВ «Фінансова компанія Прайм» (управитель фонду

Фото 1. Житловий будинок за адресою: м. Київ, вул. Метрологічна, 26, станом на 24.09.2018

фінансування будівництва), визначено, що запланована дата введення об'єкта в експлуатацію – грудень 2018 року. Водночас у пункті 1.12 договорів зазначено, що запланована дата введення забудовником (ТОВ «Гідроінж-буд») об'єкта будівництва в експлуатацію є орієнтовною і може змінюватись, що не є порушенням зобов'язань управителем. Крім того, згідно з пунктом 3.7 договорів, Служба прийняла умову, відповідно до якої ТОВ «Фінансова компанія «Прайм» не несе відповідальності щодо строків спорудження і якості об'єктів будівництва та/або об'єктів інвестування та передачі довірителям об'єктів інвестування у власність.

Довідково. Службою підписано додаток до договорів, яким визначено перелік внутрішніх опоряджувальних робіт і приладів, що виконуються та встановлюються у квартирі, фінансування (інвестування) будівництва якої здійснюється відповідно до договорів про участь

у фонді фінансування будівництва: оклеювання шпалерами, простилання лінолеуму, встановлення вхідних і внутрішніх дверей з фурнітурою, сантехнічного і кухонного обладнання тощо.

Отже, в договорах про участь у фонді фінансування будівництва не закріплено чітких строків виконання зобов'язань ТОВ «Фінансова компанія Прайм», що створило ризики відтермінування на невизначений час закінчення будівництва 12 квартир, на які придбано майнові права за рахунок субвенції.

Довідково. У зауваженнях до проекту Звіту за результатами аудиту (лист від 14.11.2018 № 069-2594) начальник Служби В. Танцюра стверджує, що «зауваження про виникнення ризиків відтермінування на невизначений строк завершення внутрішніх робіт та приймання-передачі квартир є лише припущенням, оскільки строк зобов'язань за договорами не настав та відсутні підстави вважати, що зобов'язання не будуть виконані в повному обсязі».

Контрольним оглядом 9 із 12 квартир (фото 1 і 2), проведеним 24.09.2018 контрольною групою разом із представниками Служби, **виконання будь-яких оздоблювальних робіт і встановлення обладнання не виявлено**. До огляду ще трьох квартир контрольну групу представниками забудовника не допущено. З цього приводу виконавчий орган Київської міської ради (КМДА) листом за підписом заступника голови Мондриївського В. від 10.10.2018 № 005-572 повідомив Рахункову палату про отриману інформацію від ТОВ «Фінансова компанія Прайм» (лист від 24.09.2018 № 24/09/2018-1Вп-1-3СД): **на сьогодні в будинках, де розташовані квартири, майнові права на які придбані Службою, здійснюються пусконаладжувальні роботи, а також роботи, пов'язані із виконанням гарантійних зобов'язань** підрядними організаціями та постачальниками, зокрема, на сходових клітках, щодо ліфтового обладнання, частини фасаду, випробування внутрішніх та зовнішніх мереж перед опалювальним сезоном.

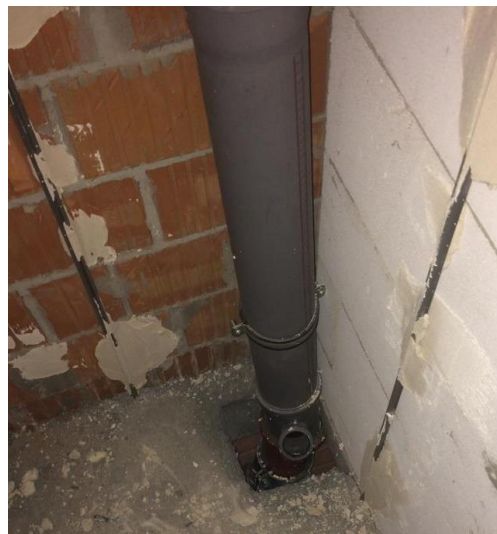

Фото 2. Стан виконання оздоблювальних робіт у квартирах, на які придбано майнові права

Таким чином, Київська міська державна адміністрації фактично підтвердила проведення будівельних робіт на об'єкті, на якому ще 09.06.2017 (майже 1 рік і 3 місяці тому) зареєстровано дві декларації про готовність об'єктів до експлуатації. Це свідчить про можливу зацікавленість посадових осіб Служби під час використання коштів на загальну суму 8915,5 тис. грн, надання необгрунтованої переваги ТОВ «Фінансова компанія Прайм», що має ознаки корупційного правопорушення.

Слід зазначити, що в укладених договорах між Службою та ТОВ «Фінансова компанія Прайм» жодним чином не виокремлювалося питання гарантійних зобов'язань.

Отже, в діях начальника Служби у справах дітей та сім'ї КМДА Танцюри В. А. вбачаються ознаки одразу декількох правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» і 210 «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням» ККУ, у діях голови міської комісії Наумука О. П., заступника начальника Служби, члена комісії Березіної В. О. і начальника відділу усиновлення та сімейних форм виховання Служби вбачаються ознаки правопорушень, визначених статтями 364 і 366 ККУ.

▪ Аудит, проведений у Великолучківській сільській раді Мукачівського району Закарпатської області, засвідчив, що придбання соціального житла здійснено сільською радою в особі голови Чоп Я. І. на підставі договору купівлі-продажу нерухомого майна від 27.12.2017 у складі

двох об'єктів: житловий будинок та земельна ділянка, що розташовані за адресою: с. Великі Лучки, вул. Шевченка, 81.

Згідно з пунктом 2.4 договору купівлі-продажу, висновком про ринкову вартість, звітом про оцінку майна, складеним 06.12.2017 ТОВ «Зодчий і К» і ФОП Машкаринець В. В., ринкова вартість житлового будинку становить 1242,0 тис. грн, земельної ділянки – 235,7 тис. гривень.

За домовленістю сторін купівлю-продаж нерухомого майна здійснено за рахунок 1471,99 тис. грн субвенції (*платіжне доручення сільради від 27.12.2017*), з них 1242,0 тис. грн – вартість житлового будинку, 235,7 тис. грн – земельної ділянки.

Довідково. Принцип цільового використання бюджетних коштів передбачає, що бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями.

Бюджетними призначеннями, визначеними Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» за КПКВК 2511180 та пунктом 4 Порядку надання субвенції у 2017 році, **не передбачено спрямування коштів субвенції на придбання земельних ділянок**, а згідно з пунктом 5 цього Порядку (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 877, яка діяла до 25.04.2018), додаткові видатки здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів, благодійних пожертв від юридичних і фізичних осіб та інших джерел, не заборонених законодавством.

Таким чином, Великолучківською сільською радою за рахунок субвенції придбано присадибну земельну ділянку вартістю **235,7 тис. грн** для обслуговування соціального житла (будинку), що не відповідає бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України на 2017 рік, і напрямам надання субвенції, визначеним Порядком надання субвенції у 2017 році, отже, є **нецільовим використанням її коштів**. Відповідно до пункту 24 частини першої статті 116 БКУ, це порушення бюджетного законодавства.

Довідково. Мукачівська РДА листом від 21.11.2018 № 02-16/2158, адресованим Службі у справах дітей Закарпатської ОДА, цей факт пояснила тим, що «...хоча будинок і земельна ділянка, на якій він розташований, – це різні об'єкти, але оскільки земельна ділянка призначена для його розміщення і обслуговування, вони пов'язані між собою і є нероздільними».

▪ Аудитом у Святопетрівській сільській раді Києво-Святошинського району Київської області (сільський голова Овсієнко А. М.) за фактом придбання 26.12.2017 у фізичної особи житлового будинку загальною площею 180,4 м² та земельної ділянки площею 0,0332 га по вул. Франка, буд. 1, с. Святопетрівське, для потреб ДБСТ **встановлено**, що, згідно з договором купівлі-продажу, продавець С. Н. В. мала сплатити до проведення повного розрахунку 5 відс. податку на доходи фізичних осіб від суми договору з продажу нерухомого майна та 1,5 відс. суми договору військового збору. Всього сільська рада як податковий агент мала утримати з продавця і перерахувати до бюджету 123,9 тис. грн податків.

Незважаючи на те, що станом на 26.12.2017 – на момент нотаріального посвідчення договору (приватний нотаріус Києво-Святошинського районного нотаріального округу Київської області Ф. І. А.) перерахування податків до

бюджету податковим агентом не проведено, у договорах зазначено, що вимоги пункту 172.2 статті 172 Податкового кодексу України, пункту 10 статті 4 і пункту 8 статті 2 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» виконано. Зазначене свідчить про наявність у діях нотаріуса Ф. І. А. ознак кримінального правопорушення, передбаченого статтею **365²** «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» ККУ.

Фактично сільська рада платіжними дорученнями від 27.12.2017 не тільки перерахувала кошти субвенції за продаж житлового будинку та земельної ділянки (1906,0 тис. грн), а і сплатила податки за продавця (С. Н. В.), у тому числі платіжним дорученням № 3 – військовий збір з продажу житлового будинку та земельної ділянки за С. Н. В. – 28,6 тис. грн; платіжним дорученням № 4 – податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування, за С. Н. В. – 95,3 тис. гривень.

Сплата сільською радою військового збору та податку на доходи фізичних осіб з продажу житлового будинку та земельної ділянки не за рахунок продавця на загальну суму **123,9 тис. грн** не відповідає бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України на 2017 рік, і є **нецільовим використанням коштів субвенції**. Згідно з пунктом 24 частини першої статті 116 БКУ, порушено бюджетне законодавство, через що державі заподіяно шкоду на цю суму. Водночас у діях сільського голови вбачаються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого статтею **367** «Службова недбалість» ККУ.

Довідково. Сільський голова Овсієнко А. М. з цього приводу пояснив, що зазначені платежі здійснено в межах виділеної суми коштів з урахуванням підпункту 5 пункту 12 Порядку надання субвенції у 2017 році.

▪ Аудит у Службі у справах дітей Дніпропетровської ОДА засвідчив, що, відповідно до пункту 10.1 договорів купівлі-продажу квартир, укладених департаментом соціальної політики Дніпровської міської ради, передбачено сплату пенсійного збору в розмірі 16,7 тис. грн згідно з пунктом 1 статті 1 Закону України від 26.06.1997 № 400 «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування».

При укладанні договорів не враховано, що, відповідно до пункту 15¹ Порядку сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1998 № 1740, державні підприємства, установи і організації, які придбавають нерухоме майно за рахунок бюджетних коштів, звільняються від сплати до Пенсійного фонду України 1 відс. вартості нерухомого майна, зазначеної в договорі купівлі-продажу. Пунктом 13 Порядку надання субвенції у 2017 році також не передбачено здійснення витрат на сплату збору до Пенсійного фонду України.

Таким чином, видатки у сумі **16,7 тис. грн**, проведені департаментом соціальної політики Дніпровської міської ради при придбанні житла, мають **ознаки нецільового використання коштів субвенції**.

Довідково. Зазначені факти встановлено камеральним методом, тобто шляхом аналізу наявних у Службі у справах дітей Дніпропетровської ОДА копій документів без виходу на об'єкт контролю (департамент соціальної політики Дніпровської міської ради).

▪ **Царичанською селищною об'єднаною територіальною громадою Дніпропетровської області** в особі голови Царичанської селищної ради Сумського Г. В. укладено договір купівлі-продажу від **21.12.2017** житлового будинку в с. Дрогівка, вул. Гагаріна, 19, згідно з умовами якого продаж житла здійснено за 250,0 тис. грн (ринкова вартість об'єкта нерухомості, за оцінкою ТОВ «Український центр оцінки «Експерт», – 316,2 тис. гривень). За умовами укладеного договору остаточні розрахунки за придбане нерухоме майно мають бути проведені впродовж п'яти робочих днів після укладання договору.

У витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності, сформованого станом на 21.12.2017 (індексний № 108520822), зазначено: **власником будинку** є виконком Царичанської селищної ради, форма власності – комунальна, що свідчить про фактичне виконання умов договору.

Незважаючи на це, **26.12.2017** сторонами підписано договір № 1 про внесення змін і доповнень до договору купівлі-продажу житлового будинку (підписаний головою селищної ради Сумським Г. В.), яким за взаємною згодою вирішено **збільшити вартість будинку до 315,2 тис. гривень**. Розрахунки за умовами договору купівлі-продажу житлового будинку проведено 27.12.2017 – 315,2 тис. гривень.

Зазначене свідчить про **порушення головою селищної ради Сумським Г. В. порядку внесення змін до договору купівлі-продажу, регламентованого статтею 651 Цивільного кодексу України, а також про наявність ознак заподіяння збитків державі в сумі 65,2 тис. грн і наявність у діях голови ознак правопорушення, встановленого статтею 191 ККУ.**

Довідково. Факти встановлено камеральним методом – шляхом аналізу наявних у Службі у справах дітей Дніпропетровської ОДА копій документів, інформації, отриманої на усні запити контрольної групи, без виходу на об'єкт контролю (Царичанська селищна рада).

▪ За результатами аудиту в **Пісочинській селищній раді Харківської області** встановлено факт порушення вимог законодавства щодо попередньої оплати за житло.

Згідно з договором купівлі-продажу нерухомого майна від 22.12.2017 НМХ 646257, підписаним з боку покупця селищним головою Чернобаєм О. О., продавцю житлового будинку гр. К.Б.В. 27.12.2017 перераховано авансом 1374,39 тис. грн (кошти субвенції). Остаточний розрахунок за будинок у сумі 9,61 тис. грн (кошти місцевого бюджету) договором передбачено здійснити до 01.06.2018, тобто через 6 місяців після укладання договору купівлі-продажу житлового будинку. Повний розрахунок за житловий будинок здійснено 28.05.2018.

Довідково. У поясненні, наданому заступником голови Пісочинської селищної ради Чернопещук В. О., зазначено: «Депутатами Пісочинської селищної ради на засіданні XXIII сесії VII скликання 21.12.2017 року було прийняте рішення щодо надання дозволу на проведення попередньої оплати на строк не більше 9-ти місяців як для робіт з будівництва/капітального ремонту/реконструкції малих групових будинків, будинків підтриманого проживання, будівництва житла для ДБСТ, соціального житла для дітей-

сирит, дітей, позбавлених батьківського піклування з урахуванням положень постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти».

Таке пояснення не може бути взято до уваги, оскільки підпунктом 3 пункту 1 зазначеної постанови встановлено, що розпорядники бюджетних коштів та їх одержувачі у договорах про закупівлю товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти можуть передбачати відповідно до належним чином оформленого рішення головного розпорядника бюджетних коштів попередню оплату лише у разі **закупівлі**, зокрема, житла для ДБСТ, соціального житла для дітей-сирит, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа – у розмірі до 100 відсотків вартості **на строк не більше 3-х місяців**.

Враховуючи, що Пісочинською селищною радою придбавалось соціальне житло для дітей-сирит та осіб з їх числа, а не роботи з будівництва, термін здійснення попередньої оплати не повинен перевищувати 3 місяці.

Придбаний будинок у смт Пісочин, вул. Валківська 1/5, гр. К. Б. В. передано селищній раді за актом від **04.06.2018** з господарськими будівлями та спорудами загальною площею 122,4 м². В акті прийняття-передавання зазначено, що об'єкт передається з інженерним обладнанням, виконано попереднє оздоблення стін, встановлено міжкімнатні двері, забезпечено доступ до об'єкта для людей з особливими потребами.

Оскільки договором купівлі-продажу визначено, що право власності на нерухоме майно підлягає реєстрації у Державному реєстрі речових прав після повного розрахунку покупця з продавцем, право власності на житловий будинок загальною вартістю 1384,0 тис. грн оформлено Пісочинською селищною радою під час проведення аудиту (витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності від 14.08.2018 № 27521846).

Згідно з даними звіту про заборгованість за бюджетними коштами (форма 7) за КПКВКМБ 106160, за спеціальним фондом станом на 01.01.2018 обліковувалася дебіторська заборгованість у сумі 1374,389 тис. грн, кредиторська заборгованість за коштами субвенції, відповідно до облікових даних, відсутня. 3 грудня 2017 року будинок взято на облік селищної ради як незавершене будівництво, у липні 2018 року його зараховано до складу основних засобів вартістю 1384,0 тис. гривень.

Таким чином, Пісочинською селищною радою **попередня оплата в сумі 1374,39 тис. грн** гр. К.Б.В. за житловий будинок **здійснена з порушеннями вимог** частини першої статті 49 БКУ і підпункту 3 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», що, згідно з пунктом 22 частини першої статті 116 БКУ, є порушенням бюджетного законодавства.

Довідково. Частиною першою статті 49 БКУ передбачено: «Розпорядник бюджетних коштів після отримання товарів, робіт і послуг відповідно до умов взятого бюджетного зобов'язання приймає рішення про їх оплату та надає доручення на здійснення платежу органу Казначейства України, якщо інше не передбачено бюджетним законодавством, визначеним пунктом 5 частини першої статті 4 цього Кодексу».

▪ Результати аналізу наявних у Службі у справах дітей Дніпропетровської ОДА копій договорів купівлі-продажу квартир, укладених виконавчим комітетом **Кам'янської міської ради** в особі директора департаменту комунальної власності, земельних відносин та реєстрації речових прав на нерухоме майно міської ради Журавльова С. Г., засвідчили, що **вартість 6-ти з 10-ти придбаних однокімнатних квартир на 1 385,3 тис. грн перевищує їх ринкову вартість**, визначену суб'єктами оціночної діяльності.

Наприклад, відповідно до договору купівлі-продажу, однокімнатну квартиру в м. Кам'янське, вул. Васильєвська, 121А/44, загальною площею 37,2 м² придбано за 378,5 тис. грн, хоча в договорі зазначено, що вартість об'єкта, згідно з оцінкою за звітом у стислій формі про ринкову вартість Правобережної Товарної Біржі від 19.12.2017, становить 159,7 тис. гривень. Це свідчить про **безпідставні видатки в сумі 218,8 тис. гривень**.

Аналогічно однокімнатну квартиру в м. Кам'янське, пр-т Аношкіна, 8/39, загальною площею 34,8 м² міською радою придбано за 356,0 тис. грн при вартості 117,8 тис. грн згідно зі звітом у стислій формі про ринкову вартість ТОВ «Сервіспромексперт» від 30.11.2017. У цьому випадку **безпідставні видатки становлять 238,2 тис. гривень**.

Такі дії з боку директора департаменту комунальної власності, земельних відносин та реєстрації речових прав на нерухоме майно Кам'янської міської ради Журавльова С. Г. мають ознаки кримінального правопорушення, яким заподіяно істотну шкоду державі, визначеного статтею 364 «Зловживання владою або службовим становищем» ККУ.

Довідково. Зазначені факти встановлено камеральним методом, тобто шляхом аналізу наявних у Службі у справах дітей Дніпропетровської ОДА копій документів, інформації, отриманої на усні запити контрольної групи, без виходу на об'єкт контролю, оскільки на підставі ухвали слідчого судді Заводського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області від 26.01.2018 оперуповноваженим Управління захисту економіки у Дніпропетровській області в рамках досудового слідства у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого частиною третьою статті 191 ККУ (кримінальне провадження від 09.01.2018 № 42018041160000002), у департаменті комунальної власності, земельних відносин та реєстрації речових прав на нерухоме майно Кам'янської міської ради вилучено документи, про що складено протокол від 12.02.2018.

3.1.2. Дотримання вимог щодо граничних площ і вартості житла

Згідно з вимогами пункту 12 Порядку надання субвенції у 2017 році, гранична вартість будівництва/придбання житла для ДБСТ визначається за встановленою формулою виходячи з кількості дітей (у тому числі рідних)¹⁰ і двох батьків-вихователів, нормативів жилої площі на кожну особу та опосередкованої вартості спорудження 1 м² загальної площі житла.

Довідково. Відповідно до листа Мінсоцполітики від 01.12.2017 № 23488/0/2-17/37 «Про надання інформації»¹¹, «у разі якщо за висновком або рекомендацією центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді про включення до Єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних

¹⁰ Розраховується на 10 дітей, у тому числі рідних.

¹¹ Лист надіслано обласним і Київській міській державним адміністраціям та доведено Службі у справах дітей Марганецької міської ради без супровідного листа.

усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, **потенціал батьків передбачає виховання менше ніж десяти дітей**, то показник N_c буде означати кількість дітей, яку батьки спроможні виховати, включаючи батьків-вихователів».

Придбання за рахунок субвенції житла, яке за площею і ціною перевищує граничні величини площі і вартості, розраховані на рекомендовану центром соціальних служб кількість дітей з батьками-вихователями, можливе за умови відшкодування додаткових витрат за рахунок коштів місцевих бюджетів, благодійних пожертв від юридичних і фізичних осіб та з інших джерел, не заборонених законодавством (пункт 5 Порядку надання субвенції у 2018 році).

У низці регіонів, де аудитом було встановлено випадки перевищення ціни придбання житла над його вартістю, розрахованою за опосередкованою вартістю спорудження 1 м² загальної площі житла, розпорядники бюджетних коштів частину таких видатків правомірно віднесли за рахунок місцевих бюджетів.

▪ Водночас аудитом у **Данилівській сільській раді Київської області** встановлено факт неекономного використання коштів субвенції на оформлення права власності на житло і земельну ділянку (сільський голова Бец В. І.): сільською радою за нотаріальне посвідчення договорів купівлі-продажу 22.12.2017 у фізичної особи Б. О. А. житлового будинку загальною площею 179,9 м² і земельної ділянки площею 0,0928 га по вул. Кооперативна, 76-а, с. Липовий Скиток, перераховано приватному нотаріусу 26.12.2017 22,0 тис. гривень.

Відповідно до тарифів на додаткові послуги правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також послуги технічного характеру, що надаються державними нотаріусами державних нотаріальних контор Київської області та Київського обласного державного нотаріального архіву, затверджених наказом Головного територіального управління юстиції у Київській області від 10.02.2017 № 65/6 і зареєстрованих цим управлінням 16.02.2017 за № 8/914, послуги з укладання двох нотаріально посвідчених договорів купівлі-продажу житлового будинку та земельної ділянки коштують, **за розрахунками**, 4,6 тис. гривень¹². Таким чином, сплата сільською радою в грудні 2017 року приватному нотаріусу 22,0 тис. грн за посвідчення договорів купівлі-продажу призвела до додаткового навантаження на державний бюджет у сумі, **за розрахунками**, 17,4 тис. грн, що є **неекономним використанням бюджетних коштів**.

3.2. Відповідність придбаних житлових приміщень технічним нормам і санітарно-гігієнічним вимогам

Згідно зі статтею 3 Закону про соціальне житло, це житло має відповідати **архітектурно-планувальним, технічним нормам і санітарно-гігієнічним вимогам**, установленим державними будівельними нормами **щодо такого**

¹² До зазначеної вартості входять консультації правового характеру, посвідчення правочинів відчуження нерухомого майна за участю фізичних осіб, складання проекту договору відчуження нерухомого майна, направлення нотаріальних документів, надання послуг з нарахування податкових зобов'язань при посвідченні договорів купівлі – продажу.

житла, та бути придатним для проживання. Відповідно до частини шостої статті 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт, соціальне житло, що надається дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа має відповідати **санітарним і технічним вимогам**. Пунктом 5 Порядку надання соціального житла визначено, що житло повинне бути **упорядженим** з урахуванням умов відповідного населеного пункту, встановлених санітарних і технічних вимог та обладнаним засобами безперешкодного доступу для людей з обмеженими фізичними можливостями. Крім того, пунктом 17 Порядку надання субвенції у 2017 (у 2018) році передбачено, що усі придбані/збудовані/відремонтовані/реконструйовані житлові об'єкти повинні відповідати вимогам державних будівельних норм ДБН В.2.2-15-2005 «Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення», ДБН В.2.2-17-2007 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення». Однак у низці випадків придбане соціальне житло значною мірою не відповідало цим критеріям.

▪ Аудит, проведений у **Кольчинській селищній раді** Мукачівського району **Закарпатської області** (голова Дуб М. В.), засвідчив, що придбаний селищною радою для двох дітей-сиріт житловий будинок у смт Кольчино, вул. Шелестівська, 238, загальною площею 101,0 м² має **характеристики, нижчі за встановлені житловими нормативами, і є непридатним для проживання**.

Фото 3. Житловий будинок в смт Кольчино

Так, оглядом житлового будинку (фото 3), проведеним контрольною групою 26.07.2018 за участю заступника селищного голови Габоди В. В., встановлено, що домогосподарство не має індивідуального електропостачання та індивідуальних засобів обліку електричної енергії.

Електроживлення соціального житла здійснюється від сусіднього домогосподарства, точка приєднання та спільний лічильник обліку спожитої електроенергії влаштовано у сусідньому приватному будинку. Прохід до входу у придбаний житловий будинок здійснюється через це суміжне домоволодіння (власний вхід на прибудинкову територію відсутній). У будинку немає туалету, відповідних внутрішніх та зовнішніх каналізаційних мереж, локальних очисних споруд чи вигрібної ями (септика), не функціонує побутова каналізація, на земельній ділянці домогосподарства відсутній надвірний туалет.

Оглядом придбаного будинку виявлено значну кількість вертикальних тріщин на фасадах будівлі подекуди завтовшки 1 см та протяжністю на всю висоту несучих стін, що може свідчити про осідання (деформацію) фундаментів, зниження конструктивної надійності будівлі та її експлуатаційної якості. Зазначене потребує додаткового фахового обстеження технічного стану

несучих конструкцій на предмет стабільності тріщин, їх глибини та ступеня ризику.

Довідково. У своїх поясненнях, наданих під час аудиту, селищний голова Дуб М. В. зазначив, що селищною радою планується проведення у придбаному соціальному житлі комплексу робіт із улаштування індивідуальних засобів обліку електричної енергії, а «мешканці будинку після заселення користуватимуться надвірним туалетом, який знаходиться на території сусіднього (суміжного) домогосподарства за адресою: смт Кольчино, вул. Шелестівська, 238а». Додатково листом від 21.11.2018 № 02-06/578 на адресу Служби у справах дітей Закарпатської ОДА сільський голова Дуб М. В. пояснив, що «влаштування надвірного туалету біля будинку неможливо згідно з санітарними нормами через розміщення біля будинку джерела водопостачання питної води».

Під час аудиту встановлено, що у лютому 2018 року, тобто після придбання соціального житла, в будинку за рахунок коштів селищного бюджету проведено низку робіт з обладнання його автономною системою опалення та системою господарсько-питного водопостачання.

Однак під час огляду контрольною групою не підтверджено функціонування системи господарсько-питного водопостачання зазначеного будинку, оскільки наявне сантехнічне устаткування (кухонна мийка, ванна, умивальник) не під'єднане до мереж внутрішньої побутової каналізації та системи господарсько-питного водопостачання, не змонтовано змішувачів холодної та гарячої води.

Отже, Кольчинською селищною радою в грудні 2017 року **всупереч вимогам частини четвертої статті 3 Закону про соціальне житло та пункту 5 Порядку надання соціального житла, придбано соціальне житло (будинки) вартістю 588,8 тис. грн, не придатне для проживання.** Зазначене свідчить про діяння (розтрату шляхом незаконного використання бюджетних коштів у сумі **588,8 тис. грн** з боку Кольчинського селищного голови Дуба М. В.), передбачені частиною першою **статті 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» ККУ.**

Слід зауважити, що в затвердженому заступником голови Мукачівської РДА Богів О. Я. акті обстеження цього житлового об'єкта від 06.12.2017, проведеного за дорученням голови Мукачівської РДА С. В. Гайдай від 04.12.2017 № 21/02-11 комісією у складі 5 осіб (голова комісії Богів О. Я. – заступник голови Мукачівської РДА, члени комісії: Лендел І. Й. – головний спеціаліст відділу містобудування, архітектури, ЖКГ, будівництва та інфраструктури, Булеца Н. В. – начальник служби у справах дітей РДА, Бисага І. А. – начальник фінуправління РДА, Дуб М. В. – Кольчинський селищний голова), **зазначено:** «У будинку наявне справне газопостачання, електропостачання, водопостачання централізоване, а також додатково є вода в колодязі, каналізація – вигріб» і **зроблено висновок, що будинок «придатний до проживання в ньому двох осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування».** Такий висновок комісії РДА не відповідає дійсності навіть після проведення в лютому 2018 року низки робіт з обладнання цього житла автономною системою опалення та системою господарсько-питного водопостачання.

Отже, в діях зазначених посадових осіб – членів комісії Мукачівської РДА вбачаються діяння, передбачені частиною першою статті 366 «Службове підроблення» ККУ (внесення завідома неправдивої інформації до акта обстеження, який є частиною пакета документів, що подавались комісії при Закарпатській ОДА, і разом з іншими документами став підставою для розподілу ОДА коштів субвенції в грудні 2017 року між місцевими бюджетами та подальшого їх використання).

Довідково. Складання неправдивих документів – це внесення до документа, який зовні оформлено правильно, відомостей, що не відповідають дійсності повністю або частково.

▪ **Великолучківською сільською радою** Мукачівського району Закарпатської області (сільський голова Чоп І. Я.) в грудні 2017 року як **соціальне житло** придбано двоповерховий житловий будинок у с. **Великі Лучки**, вул. Шевченка, 81, загальною площею 170,0 м² і вартістю **1242,0 тис. грн**, який не відповідає окремим технічним нормам та санітарно-гігієнічним вимогам, установленим державними будівельними нормами.

У цьому будинку, зокрема, три кімнати першого поверху і три кімнати другого поверху прохідні та не ізольовані. При цьому в будинку, який складається загалом із 8 житлових кімнат (5 з них придатні для проживання), облаштовано лише один суміщений санвузол, обладнаний одним унітазом. Будинок також має обмежений доступ для маломобільних груп населення та не пристосований для проживання осіб з інвалідністю, зокрема, відсутній пандус для входу на другий поверх, де розташовані житлові кімнати, що не відповідає вимогам частини четвертої статті 23 Закону про соціальне житло і ДБН В.2.2-17-2007.

Отже, сільською радою придбано житловий будинок вартістю 1242,0 тис. грн **всупереч вимогам частини четвертої статті 3 Закону про соціальне житло**, пункту 5 Порядку надання соціального житла та ДБН В.2.2-17-2007, що є **недотриманням вимог пункту 17 Порядку надання субвенції у 2017 році** і свідчить про **непродуктивне використання коштів субвенції** у зазначеній сумі.

▪ Під час аудиту в **Маріупольській міській раді** Донецької області здійснено аналіз затвердженого директором департаменту міського майна Добровольським О. О. акта обстеження трикімнатної квартири за адресою: вул. Будівельників, буд. 146а, кв. 109, проведеного 07.12.2017 членами міської комісії, який надано до обласної комісії для прийняття рішення про спрямування коштів субвенції на придбання квартири.

Встановлено, що в акті технічний стан квартири визначено як відмінний, також зазначено про наявність комунікацій (водопровід, каналізація), електроосвітлення, **газопостачання**, централізованого опалення. Квартира характеризувалась як така, що повністю відповідає умовам для придбання **як соціальне житло** для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Під час огляду квартири, проведеного контрольною групою у серпні 2018 року, встановлено, що газ до квартири не постачається. Відповідно до довідки ПАО «Маріупольгаз» про заборгованість за надані послуги з

газопостачання від 30.01.2018 № 4179, у квартирі газ відсутній, опломбований **12.05.2012**. За усними поясненнями наймача житла Ч. Р. С., ПАО «Маріупольгаз» відмовлено в під'єднанні квартири до системи газопостачання з технічних причин.

Отже, міською комісією в порушення пункту 8 Порядку надання субвенції у 2017 році **надано** до обласної комісії **акт обстеження, який містить викривлені дані щодо фактичного стану зазначеної квартири**, що свідчить про непродуктивне використання **668,9 тис. грн** субвенції.

Довідково. За поясненням голови комісії С. О. Марчука (заступник директора департаменту міського майна), при придбанні квартири та її заселенні норми ДБН не порушено, адже «згідно Типового договору найму соціального житла наймач зобов'язується проводити поточний ремонт житлового приміщення. Звернень щодо здійснення капітального ремонту або реконструкції будинку до департаменту не надходило».

▪ **Виконавчий комітет Житомирської міської ради** у грудні 2017 року ініціював перед обласною комісією придбання для потреб ДБСТ квартири у двоповерховому житловому будинку № 2 по пров. Скельному, 3, м. Житомир, із 6 житлових кімнат вартістю 2220,0 тис. гривень. При цьому за фактом придбання висота однієї кімнати площею 24,1 м², розташованої на другому поверсі, становить 2,15 м, що на 0,35 м менше, ніж мінімальна, встановлена пунктом 2.9 ДБН В.2.2-15-2005 (висота житлових приміщень від підлоги до стелі має становити не менше 2,5 м).

Довідково. Житомирська ОДА листом від 19.11.2018 № 6911/22/2-18 з цього приводу повідомила, що власником квартири облаштовано покриття з ізоляційних матеріалів товщиною не менше 0,1 метра.

Так само з технічними параметрами, що не відповідають ДБН, придбано однокімнатну квартиру № 111 по вул. Лесі Українки, 4, загальною площею 32,97 м² і вартістю 444,43 тис. гривень. Квартира має, зокрема, суміщену вбиральню площею 2,3 м², тоді як пунктом 2.27 ДБН В.2.2-15-2005 мінімальна площа суміщеного санвузла (має бути обладнаний ванною, умивальником, унітазом, місцем для пральної машини) визначена в розмірі 3,8 м². Площа кухні у квартирі становить 4,9 м², що також не відповідає ДБН В.2.2-15-2005 (пункт 2.24): мінімальна площа кухні має бути 7 м².

Таким чином, придбання виконавчим комітетом Житомирської міської ради у 2017 році житла для розміщення ДБСТ і соціального житла, параметри окремих приміщень якого не відповідають ДБН В.2.2-15-2005, є недотриманням вимог частини шостої статті 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт і свідчить про **непродуктивне витрачання 2664,4 тис. грн** субвенції.

3.3. Повнота взяття на баланс органами місцевого самоврядування збудованих/придбаних житлових приміщень

Умовами надання субвенції, зокрема, визначено взяття органами місцевого самоврядування на баланс збудованих/придбаних об'єктів нерухомості для проживання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа.

▪ Проте **Кольчинською селищною радою Закарпатської області** (головний бухгалтер Сарканич М. В.) всупереч статті 9 Закону України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996) і пункту 5 Порядку надання субвенції у 2017 році без вмотивованих причин **не відображено в облікових регістрах** господарську операцію з придбання в грудні 2017 року житлового будинку в смт Кольчино вартістю **588,8 тис. гривень**.

Всупереч вимогам Закону № 996 бухгалтерія селищної ради у 2017 році та на час проведення аудиту (серпень 2018 року) не забезпечувала складання низки меморіальних ордерів та інших облікових регістрів розпорядників бюджетних коштів, типові форми яких затверджено наказом Мінфіну від 08.09.2017 № 755 і зареєстровано Мін'юстом 20.11.2017 за № 1416/31284, у тому числі відсутня книга «Журнал-головна».

▪ На час аудиту **Комсомольською селищною радою Зміївського району Харківської області** не завершено прийняття у комунальну власність придбаних коштом субвенції у **2017 році** двох однокімнатних квартир (с. Слобожанське, вул. Будівельна, 11, кв. 22 – 319,7 тис. грн; вул. Сергія Закори, 30, кв. 19 – 288,50 тис. гривень).

Довідково. За наданою інформацією, після закінчення аудиту квартири взято на баланс.

Висновки до розділу III

Таким чином, за результатами аудиту у 8 регіонах встановлено, що з порушенням бюджетного законодавства використано **12 158,8 тис. грн субвенції (16 відс. суми коштів, перевірених на предмет законності використання), неефективно – 51 488,2 тис. грн (68 відсотків)**. Це свідчить про низький рівень управління коштами субвенції, неналежний стан фінансової дисципліни при освоєнні її коштів на місцях та нерелевантність системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту Мінсоцполітики як головного розпорядника коштів на центральному рівні.

Крім того, виявлено, що органами місцевого самоврядування не взято на баланс придбані житлові приміщення (**1197,0 тис. грн**), придбано житлові приміщення за вартістю, що вища від зазначеної на спеціалізованих веб-порталах на **4623,4 тис. грн**, а також у діях/бездіяльності **14** посадових осіб за 8 фактами наявні ознаки кримінальних (у тому числі корупційних) правопорушень.

Найнижчий рівень фінансової дисципліни з питань використання коштів субвенції у **Дніпропетровській обл.** (з порушеннями законодавства використано 1467,4 тис. грн субвенції, неефективно – 13961,6 тис. грн), **Харківській** (1374,4 і 7927,6 тис. грн відповідно) і **м. Києві** (8915,5 і 6375,4 тис. грн відповідно). В Одеській області неефективно використано **8389,5 тис. грн**, придбано житлові приміщення з ознаками завищення вартості на **3870,2 тис. гривень**.

Так, аудит засвідчив факти **нецільового використання 9296,7 тис. грн субвенції**: по **м. Києву** – 8915,5 тис. грн (укладання замість договорів купівлі-

продажу житла договорів про участь у фонді фінансування будівництва, в результаті чого придбано не житло, а майнові права на нього), **Закарпатській області** – 235,7 тис. грн (придбання за рахунок субвенції у 2017 році земельної ділянки для обслуговування соціального житла), **Київській області** – 123,9 тис. грн (сплата за продавця будинку та земельної ділянки податку з доходів фізичних осіб та військового збору з продажу нерухомого майна), **Дніпропетровській області** – 16,7 тис. грн (сплата пенсійного збору з операцій, звільнених від обов'язкового державного пенсійного страхування).

У **Харківській області** виявлено порушення вимог законодавства щодо **попередньої оплати** за житло на суму 1374,4 тис. грн, у **Дніпропетровській області** – придбання однокімнатних квартир за вартістю, що на 1385,3 тис. грн **перевищує визначену суб'єктами оціночної діяльності**.

Встановлено також низку фактів придбання житлових приміщень для осіб з числа дітей-сиріт, ДБСТ та для формування житлового фонду соціального житла, які за своїми технічними і санітарно-гігієнічними параметрами не відповідають вимогам статті 3 Закону про соціальне житло, статті 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт, пункту 5 Порядку надання соціального житла, а також параметрам, визначеним державними будівельними нормами для житлових приміщень. Найбільше таких фактів непродуктивного використання коштів субвенції виявлено у **Дніпропетровській** (на 5915,4 тис. грн), **Закарпатській** (на 3219,3 тис. грн) і **Харківській** (на 4284,4 тис. грн) областях.

IV. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ

Загалом у **2017 році** за рахунок 244 112,7 тис. грн субвенції придбано **51 житлове приміщення для ДБСТ на 334 дитини**, підготовлено проектно-кошторисну документацію для будівництва з цією метою трьох житлових приміщень, а також придбано **468 житлових приміщень** соціального призначення для **579 осіб** із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Проте у ці житлові приміщення для ДБСТ станом на 01.10.2018, тобто через 9 місяців, заселено 321 особу, що **на 13 менше**, а в придбане соціальне житло – лише 422 особи (**на 157 осіб менше**).

У **2018 році** за відкриті у сумі 517 726,7 тис. грн асигнування станом на **01.10.2018** придбано **14 будинків для ДБСТ** (у них оформлено 61 дитину), розпочато будівництво двох будинків для ДБСТ, придбано **248 квартир** для 276 осіб із числа дітей-сиріт (з оформленням їх у власність), а також **36 житлових приміщень** соціального призначення для 40 осіб з числа дітей-сиріт.

Отже, визначених планом пріоритетних дій Уряду на 2018 рік¹³ очікуваних результатів (забезпечення протягом року не менш як 500 дітей-сиріт житлом та придбання не менш як 50 житлових будинків для ДБСТ) **на час аудиту не досягнуто**. Завдання з придбання житла, що надається у власність,

¹³ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 244-р.

станом 01.10.2018 виконано на **55 відс.**, щодо приміщень для ДБСТ – на **28 відсотків**. Причини – зокрема, неналежна робота на місцях в окремих регіонах із взяття дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на квартирний та/або квартирний соціальний облік, затримки з розподілом регіональними комісіями субвенції за напрямками і прийняттям органами місцевого самоврядування рішень щодо надання соціального житла.

- Частиною першою статті 22 Закону про соціальне житло визначено, що квартири або садибні (одноквартирні) жилі будинки з житлового фонду соціального призначення надаються громадянам, які перебувають на соціальному квартирному обліку, у порядку черговості, виходячи із часу взяття таких громадян на облік.

Проте аудит засвідчив, що станом на 03.08.2018 **виконавчий комітет Ужгородської міської ради** (міський голова Андрієва Б. Є.) не забезпечив взяття на облік та ведення **соціального квартирному обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли 16 років**, що не відповідає статті 33 Закону про організацію соціального захисту дітей-сиріт, статтям 9, 10 і 13 Закону про соціальне житло та пункту 1 Порядку надання соціального житла. Лише через півроку з часу придбання (у грудні 2017 року) соціального житла Ужгородською міською радою затверджено Порядок взяття громадян на соціальний квартирний облік, їх перебування на такому обліку, зняття з нього та надання соціального житлового фонду для осіб, які потребують соціального захисту (рішення XXIV сесії VII скликання Ужгородської міської ради № 1116 від 26.06.2018).

Як наслідок, на час завершення аудиту (серпень 2018 року) виконавчий комітет Ужгородської міської ради **не ухвалював рішень про надання соціального житла**, придбаного в грудні 2017 року за рахунок коштів субвенції з державного бюджету, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, які досягли 18 років. Отже, це **житло (квартира і будинок) не використовується за призначенням, що є нерезультативним використанням коштів державного бюджету на їх придбання на загальну суму 1388,5 тис. гривень**.

Довідково. У зауваженнях до акта аудиту виконкомом Ужгородської міської ради вказано, що «...станом на 03.08.2018 звернень щодо прийняття громадян на соціальний квартирний облік не надходило. У міру надходження заяв та формування списків соціального квартирному обліку розподіл придбаного соціального житла здійснюватиметься з дотриманням вимог чинного законодавства».

- Згідно з даними «Книги обліку громадян, що перебувають на черзі для отримання соціального житла», придбане **Кольчинською селищною радою** соціальне житло (житловий будинок) по вул. Шелестівська, 238, мала отримати сім'я Г.: сестри Г.Т. В., Г.В.В. і брат Г.І. В.

Відповідно до рішення від 18.01.2018 № 05 виконавчим комітетом Кольчинської селищної ради (селищний голова Дуб М. В.) вирішено надати це соціальне житло дітям-сиротам сім'ї П. О. О., яка йде наступною в черзі, що суперечить вимогам статті 22 Закону про соціальне житло. При цьому до аудиту не надано документального підтвердження відмови сестер Г. Т. В., Г. В. В. і брат Г. І. В. від придбаного соціального житла в смт Кольчино,

водночас встановлено, що сестри А. М. О. та А. О. О. **не належать до сім'ї П. О. О.** (спільно не проживають, не пов'язані спільним побутом, не мають взаємних прав та обов'язків), а також до категорії «дитина-сирота», «особи з їх числа» згідно з чинним законодавством.

Крім того, рішення виконкому Кольчинської селищної ради від 18.01.2018 № 05 прийнято за відсутності у селищної ради передбаченого пунктом 4 Порядку надання соціального житла документального підтвердження наявності підстав для отримання житла П. О. О. (довідки про місце проживання та склад сім'ї, виданої не раніше ніж за місяць до дня подання документів; довідки про власні доходи та довідки про доходи членів сім'ї за попередній рік, отримані ними в грошовій формі з будь-яких джерел як на території України, так і за її межами; відомості про вартість майна, що перебувало та перебуває у власності П. О. О. та власності членів її сім'ї за останні п'ять років, що передують наданню соціального житла).

Згідно з пунктами 9 і 10 Порядку взяття громадян на соціальний квартирний облік, на підставі даних обліку складаються списки громадян, які користуються правом на отримання соціального житла в позачерговому порядку і в порядку загальної черги. Орган місцевого самоврядування інформує щороку територіальну громаду про ведення обліку шляхом оприлюднення списків громадян, які користуються правом на отримання соціального житла в позачерговому, першочерговому порядку і в порядку загальної черги, на власній офіційній веб-сторінці та у місцевих друкованих засобах масової інформації не пізніше ніж до 20 січня року, що настає після складання списків.

Кольчинською селищною радою всупереч цьому Порядку зазначені вище **списки громадян**, які користуються правом на отримання соціального житла в позачерговому порядку і в порядку загальної черги, впродовж 2017–І півріччя 2018 року без обґрунтованих причин **не склалися і не оприлюднювалися**.

На підставі рішення виконавчого комітету від 18.01.2018 № 05 селищним головою смт Кольчино Дуб М. В. укладено з П. О. О. договір найму соціального житла від **01.03.2018** (без номера), згідно з умовами якого наймодавець надає наймачеві П. О. О. та членам її сім'ї у користування житлове приміщення загальною площею 74,3 м². У договорі не вказано осіб, які проживатимуть разом із наймачем, що не відповідає вимогам статті 20 Закону про соціальне житло.

Контрольний захід засвідчив, що наймач соціального житла П. О. О. не проживає в будинку за адресою: смт Кольчино, вул. Шелестівська, 238. У телефонній розмові П. О. О. підтвердила, що на даний час проживає в м. Берегове. Причина незаселення – **незадовільні умови проживання** та необхідність проведення ремонтних робіт. Водночас наголошено, що селищна рада виділила на такі роботи у 2018 році матеріальну допомогу в сумі 5,0 тис. грн, що підтверджено під час аудиту.

Отже, придбаний будинок у смт Кольчино, вул. Шелестівська, 238, на час аудиту не використовується за призначенням, що є **нерезультативним використанням 588,8 тис. грн субвенції**.

▪ Згідно з інформацією, зазначеною в листі **Мукачівської РДА** від 06.12.2017 № 02-26/1150 до комісії при Закарпатській ОДА, двоповерховий житловий будинок у с. Великі Лучки, вул. Шевченка, 81, загальною площею 170,0 м² придбано для проживання в ньому п'яти осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: К. К. Г. (14.04.1999 р. н., колишня вихованка ДБСТ сім'ї П., винаймає житло в м. Мукачеве); Л. В. В. (11.11.1997 р. н., випускниця Перечинської ЗОШ-інтернат); К. А. О. (23.11.1996 р. н., випускниця Мукачівського ВПУ-3, винаймає кімнату в м. Мукачеве); братів В. М. В. (20.10.1995 р. н., випускник Свалявського технічного коледжу НУХТ) та В. В. В. (02.02.1997 р. н., випускник Мукачівського центру ПТО).

Довідково. Листом від 07.12.2017 № 1319/02-06 Великолучківська сільська рада повідомила комісію ОДА, що не заперечує проти заселення у соціальне житло в с. Великі Лучки по вул. Шевченка, 81, зазначених вище п'ятьох осіб, у тому числі чотирьох уродженців інших сіл Мукачівського району.

Водночас рішенням виконкому Великолучківської сільської ради від **18.07.2018** № 161 (трохи більше, ніж через півроку) вирішено надати придбане соціальне житло із зазначеного вище переліку лише двом особам: В. М. В. і Л. В. В., а також Г. І. В, уродженцю с. Кольчино Мукачівського району.

Рішення виконкому Великолучківської сільської ради прийнято за відсутності передбаченого пунктом 4 Порядку надання соціального житла документального підтвердження наявності у зазначених вище осіб підстав для отримання соціального житла.

Згідно з листом від 18.07.2018 № 02-26/1364 щодо фактичного стану заселення соціального житла, Мукачівська РДА повідомила Закарпатську ОДА про те, що **дві особи (К. К. Г. та К. А. О.) відмовились від проживання у будинку** в с. Великі Лучки по вул. Шевченка, 81.

На підставі цього рішення виконавчого комітету сільської ради від **18.07.2018** № 161 «Про надання соціального житла дітям-сиротам» сільським головою с. Великі Лучки Чоп Я. І. укладено договір найму соціального житла від 19.08.2018 (без номера) з В. М. В., умовами якого передбачено, що наймодавець надає у користування житлове приміщення загальною площею 170,0 м² трьом наймачам: В. М. В., Л. В. В. і Г. І. В.

Укладення договору найму з одним наймачем від імені групи осіб суперечить вимогам пунктів 12-13 Порядку надання соціального житла, якими передбачено, що підставою для вселення у житлове приміщення громадянина та членів його сім'ї є договір найму. У надане за договором найму соціальне житло вселяються громадянин та зазначені в договорі члени його сім'ї. Проте **згадані вище особи Л. В. В. і Г. І. В. не належать до сім'ї В. М. В. та не перебувають у родинних стосунках.**

Довідково. Під час аудиту проведено усне опитування мешканців цього соціального житла, які сказали, що задоволені умовами проживання та не мають зауважень до умов проживання чи один до одного щодо спільного проживання.

▪ На початок вересня 2018 року по **Дніпропетровській області** не розподілено між особами, що перебувають на квартирному обліку і потребують соціального житла, 31 квартиру (будинки), тобто більше 30 відс. загальної

кількості придбаних квартир, на загальну суму 8 268,1 тис. грн, у тому числі з грудня 2017 року **не використовуються за призначенням 30 квартир на загальну суму 7 953,4 тис. грн, що свідчить про нерезультативне використання коштів субвенції.**

Довідково. Зазначені факти невикористання соціального житла встановлено камеральним методом, тобто шляхом аналізу наявних у Службі з питань дітей Дніпропетровської ОДА копій документів, інформації, отриманої на усні запити контрольної групи, без виходу на об'єкти контролю.

Так, виконкомом Жовтоводської міської ради понад 8 місяців **не ухвалено жодного рішення про розподіл придбаного соціального житла – 9 квартир на загальну суму 2 180,3 тис. гривень.** За поясненням міського голови Абрамова В. В., виконкомом **не забезпечено ведення соціального квартирнього обліку.** За таких обставин лише станом на 10.09.2018 заплановано проведення засідання уповноваженої оціночної комісії, на якому буде розглянуто питання взяття на облік трьох осіб з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які потребують отримання соціального житла, з можливим розподілом трьох придбаних квартир.

Синельниківською РДА на момент проведення аудиту **не прийнято рішення про розподіл п'яти придбаних будинків,** у тому числі Славгородською селищною радою – **трьох будинків.**

Виконкомом Кам'янської міської ради не ухвалено рішення про розподіл **п'яти квартир** (50 відс.) вартістю 1 715,5 тис. гривень. Відповідно до пояснень заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів міської ради Щербатова Д. О., *причини - відмова осіб, що перебувають на соціальному квартирному обліку, від квартир; занадто низький рівень обчисленого сукупного доходу, який має бути меншим за 2,04 тис. грн, що дає право на отримання соціального житла.*

Виконкомом Покровської міської ради не ухвалено рішення про розподіл двох придбаних квартир (33 відс.) вартістю 415,7 тис. гривень. Заступником міського голови м. Покров Бондаренко Н. О. письмово повідомлено, що нерозподілені квартири запропоновано двом особам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років, якими надано письмові відмови від його отримання у зв'язку із сімейними обставинами.

▪ **У Харківській області** Пісочинською селищною радою Харківського району в грудні 2017 року за 1374,4 тис. грн придбано житловий будинок (таун-хаус) у смт Пісочин, вул. Валківська, 1/5, загальною площею 122,4 м², в якому відсутні окремі внутрішні опоряджувальні роботи. На час проведення огляду будинок не заселено. **Отже, не забезпечено результативного використання коштів субвенції,** виділених на придбання цього будинку.

Нерезультативним є також використання в Харківській області **1108,8 тис. грн¹⁴** субвенції, спрямованих на придбання у 2017 році соціального житла (5 квартир), оскільки понад 8 місяців житлові приміщення не надано в

¹⁴ м. Первомайський, кв. 137 – 169,9 тис. грн, кв. 54 – 200,7 тис. грн, кв. 58 – 130,0 тис. грн, м. Зміїв кв. 22 – 319,7 тис. грн, кв. 19 – 288,5 тис. гривень.

користування особам із числа дітей-сиріт чи дітей, позбавлених батьківського піклування.

▪ Аналіз інформації і документів, запитаних у виконкомів районних у м. Кривий Ріг рад, засвідчив, що в кожному районі міста визначено посадову особу або комісію, відповідальну за ведення квартирної обліку осіб, які мають право на отримання квартир, садибних (одноквартирних) жилих будинків із житлового фонду соціального призначення (за винятком виконкому Довгінцевської районної у місті ради). Однак станом на 01.12.2017 і 01.01.2018 у районах м. Кривого Рогу були відсутні особи, які перебували на квартирному обліку як такі, що мають право на отримання соціального житла. Станом на 01.12.2017 у місті ще не було також житлового фонду соціального призначення.

Зокрема, в інформації виконкому Центрально-Міської районної у місті ради від 30.08.2018 № 5/30-2797 за підписом заступника голови ради з виконавчої роботи Гончаренко Н.А. зазначено: *«Громадяни, які мають право на отримання житла з фонду соціального призначення на обліку у виконкомі районної у місті ради не перебувають. До виконкому районної у місті ради з заявами для розгляду на отримання соціального житла громадяни району не зверталися»*.

Виконком Саксаганської районної у місті ради листом від 30.08.2018 № 6/26-3553 «Про проведення соціального квартирної обліку» за підписом голови районної у місті ради Беззубченко В. також повідомив: *«До січня 2018 року виконкомом районної у місті ради облік громадян, які мають право на отримання квартир з житлового фонду соціального призначення, не здійснювався, оскільки на території району такого житла не значилося та мешканці району не зверталися з даного питання»*.

У зв'язку з цим виконкомом районних у місті рад на момент надання субвенції повною мірою не забезпечено виконання повноважень, передбачених частиною першою статті 9 Закону про соціальне житло, та рішення Криворізької міської ради від 31.03.2016 № 381 у частині ведення квартирної обліку осіб, які мають право на отримання квартир, садибних (одноквартирних) жилих будинків із житлового фонду соціального призначення. Як наслідок, договори найму соціального житла, придбаного у 2017 році, почали укладатися лише з 11.04.2018.

▪ Тетерівською сільською радою Житомирської області у 2017 році за кошти субвенції (1749,0 тис. грн) придбано житловий будинок і земельну ділянку у с. Буки, вул. Кооперативна, 30а, однак станом на 25.09.2018 (більше 9 місяців) ДБСТ на його базі не створено, що свідчить про нерезультативне використання коштів субвенції.

▪ Згідно з протоколом засідання Київської міської комісії (голова Наумук О. П. – заступник начальника Служби у справах дітей та сім'ї КМДА) від 04.12.2017, прийнято рішення спрямувати 7904,9 тис. грн на придбання квартир №№ 486 і 491 в м. Києві, пр-т Глушкова, 9-Д. Фактично за ці кошти у ПрАТ «Холдингова компанія «Київміськбуд» придбано майнові права на дві п'ятикімнатні квартири для ДБСТ по проспекту Академіка Глушкова, 92-Б: квартира № 486 – 193,3 м², 3195,9 тис. грн (23–24 поверхи; акт прийняття-

передавання майнових прав від 06.12.2017); квартира № 491 – 192,3 м², 3179,4 тис. грн (23–24 поверхи; акт прийняття-передавання майнових прав від 06.12.2017). При цьому попередніх ґрунтовних розрахунків (кількості ліжок, санітарних приміщень, місць приймання їжі, навчання, відпочинку і їх розміщення, можливості перебудови міжрівневих сходів) для повноцінного функціонування ДБСТ не зроблено.

Аналіз договорів про купівлю-продаж майнових прав, укладених 06.12.2017 між Службою у справах дітей та сім'ї КМДА в особі її начальника Танцюри В. А. і ПрАТ «Холдингова компанія «Київміськбуд» в особі віцепрезидента, засвідчив, що вони не містять вимог до якості придбаних квартир і положень про будь-яку відповідальність за це продавця. Отже, начальник Служби у справах дітей та сім'ї КМДА формально виконує свої повноваження щодо ефективного використання коштів субвенції. 19.04.2018 квартири зареєстровано у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності (форма власності комунальна). Відповідно до розпоряджень КМДА від 03.07.2018, їх передано до сфери управління Деснянської і Шевченківської у м. Києві РДА.

На час проведення аудиту (вересень 2018 року) ці квартири більше 9 місяців за призначенням не використовувалися, що є ознакою **нерезультативного витрачання 6375,4 тис. грн субвенції**.

Довідково. Згідно з довідкою Служби у справах дітей Деснянської РДА в м. Києві, до бюджетного запиту щодо потреби в коштах на 2019 рік надано розрахунок на ремонт та облаштування квартири № 486 на загальну суму 1824,1 тис. грн, з них **капітальний ремонт приміщення** – 822,5 тис. грн, придбання меблів і побутової техніки – 709,0 тис. грн, предметів вжитку – 198,3 тис. гривень. Служба у справах дітей Шевченківської районної в м. Києві РДА так само подала розрахунки до бюджетного запиту щодо потреби в коштах на 2019 рік для квартири № 491 на загальну суму 2657,6 тис. грн, з них на **капітальний ремонт приміщення** – 1300, 0 тис. грн, придбання меблів і побутової техніки – 386,0 тис. грн, предметів вжитку – 971,6 тис. гривень.

ВИСНОВКИ

1. У 2017–2018 роках Кабінетом Міністрів України з ініціативи Міністерства соціальної політики України як центрального органу виконавчої влади, уповноваженого формувати і реалізовувати державну політику у сфері забезпечення захисту прав дітей, прийнято низку нормативно-правових актів з питань реалізації конституційних прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на житло.

1.1. Видатки на зазначені цілі, що є функціями держави, на основі принципу субсидіарності відповідно до статей 82, 83 і 97 Бюджетного кодексу України передано на виконання місцевому самоврядуванню. Проте держава, делегувавши ці функції, у 2015–2016 роках не забезпечила передачі місцевому самоврядуванню згідно зі статтею 85 цього Кодексу необхідних фінансових ресурсів у вигляді закріплених за відповідними бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки, а також трансфертів з Державного бюджету України.

Лише в другій половині 2017 року ініційовано надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам за КПКВК 2511180, спрямованої на придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа. У цей період ухвалено Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р), прийнято Указ Президента України від 12.01.2018 № 5 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа», затверджено Державну соціальну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2021 року (постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 453). Таким чином, у 2018 році вперше забезпечено спрямування коштів субвенції на придбання житла, яке за тристоронніми угодами одразу оформляється у власність особам із числа дітей-сиріт.

1.2. Водночас Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» не передбачено (на відміну від 2017 року) спрямування субвенції на будівництво/придбання житла для дітей, позбавлених батьківського піклування, що порушує їхнє право на житло, встановлене статтею 31 Житлового кодексу Української РСР і статтею 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

1.3. Міністерством соціальної політики України як головним розпорядником коштів субвенції, низкою обласних, Київською міською державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування не забезпечено належного управління коштами субвенції, виділеної місцевим бюджетам у 2017 і 2018 роках у загальній сумі 795,4 млн гривень. Як наслідок, створено ризики недосягнення передбаченого Національною стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки очікуваного збільшення на 20 відс. щороку (починаючи з 2018 року) чисельності забезпечених житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які перебувають на квартирному обліку (станом на 01.01.2018 – 27 397 осіб).

Через надходження у 2017 році коштів субвенції до місцевих бюджетів у листопаді до державного бюджету повернено як невикористані **33,6 млн грн** (більше **12 відс.** відкритих асигнувань). Незважаючи на виділення бюджетних асигнувань у 2018 році у квітні-серпні поточного року в повному обсязі, станом на 01.10.2018 освоєно лише 107,9 млн грн (близько **21 відс.** наданих асигнувань).

1.4. Аудитом у восьми регіонах із дев'яти, де проведено контрольний захід, встановлено, що з порушенням бюджетного законодавства використано 12,2 млн грн субвенції, неефективно – 51,5 млн гривень. З огляду на обсяги субвенції (76,2 млн грн), які перевірялися на місцях на предмет законності і ефективності їх використання (21 відс. обсягу загальних

касових видатків по державі), з порушеннями бюджетного законодавства, допущеними у зазначених регіонах, використано **16 відс.** коштів, неефективно – майже **68 відсотків**. Це свідчить про низький рівень управління коштами субвенції і неналежну фінансову дисципліну при освоєнні її коштів на місцях. При цьому в діях/бездіяльності **14** посадових осіб вбачаються **ознаки кримінальних**, у тому числі корупційних, **правопорушень**.

Головна причина – прогалина в законодавстві, яка призводить до істотних ризиків зловживань службовим становищем, неналежного використання коштів держбюджету з боку посадових осіб, діяльність яких пов'язана з купівлею об'єктів житлової нерухомості. Жодним нормативно-правовим актом не встановлено механізму пошуку вільних житлових приміщень; норм про обов'язковість застосування органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при закупівлі житла у громадян положень законів України «Про публічні закупівлі» і «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», а також критеріїв визначення придатності житлових приміщень, придбаних на вторинному ринку.

2. Нормативно-правове та організаційне забезпечення управління субвенцією у 2017 і 2018 роках здійснювалося неналежно (відповідальний – заступник Міністра соціальної політики України з питань європейської інтеграції Чуркіна О. І.). **У результаті органи державної влади і органи місцевого самоврядування при придбанні житлових приміщень для суспільних потреб діяли на власний розсуд, а не згідно із законом, як це визначено статтею 19 Конституції України, що призвело до неефективного використання коштів субвенції та незабезпечення конституційних прав низки громадян на житло.**

2.1. Так, Порядок надання субвенції у 2017 році затверджено постановою Кабінету Міністрів України через три місяці (15.11.2017 № 877) після набрання чинності Законом України від 13.07.2017 № 2137 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік». Як наслідок – відкриття асигнувань місцевим бюджетам лише **30.11.2017** і ризики неосвоєння в повному обсязі субвенції у 2017 році.

2.2. У пункті 18 Порядку надання субвенції у 2017 році (2018 році) міститься положення про те, що закупівля товарів, робіт і послуг здійснюється у встановленому законом порядку. Однак закони України «Про публічні закупівлі» і «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», які регулюють питання закупівлі товарів, робіт і послуг, придбання нерухомості, не визначають вимог до обов'язковості застосування їх положень розпорядниками бюджетних коштів при закупівлі житла на вторинному ринку. У результаті розпорядники бюджетних коштів при придбанні у громадян об'єктів нерухомості самостійно вирішували, чи користуватися звітами про незалежну оцінку майна, наявними у продавців, для встановлення ринкової вартості житла, що придбавалося. При цьому процедури конкурсних торгів при закупівлі дороговартісних об'єктів нерухомості (житла) не застосовувались, тому що Порядком безпосередньо не передбачені.

2.3. Згідно з пунктом 17 Порядку надання субвенції у 2017 році (2018 році) усі придбані/збудовані/відремонтовані/реконструйовані житлові об'єкти повинні відповідати вимогам державних будівельних норм ДБН В.2.2-15-2005 «Будинки і споруди. Житлові будинки. Основні положення». Однак ці державні будівельні норми поширюються лише на проектування нових і реконструкцію житлових будинків. Таким чином, відсутні чіткі критерії визначення придатності для проживання в житлових приміщеннях, придбаних на вторинному ринку. Утворені регіональні комісії, що визначають напрями використання субвенції і дають згоду на придбання житла, не мають у складі спеціалістів, які перевіряють житлові приміщення на відповідність вимогам ДБН, ДСанПІН. Рішення щодо відповідності житла ухвалюються комісіями колегіально і без висновків спеціалістів (навіть залучених), що призводить до безвідповідальності розпорядників коштів субвенції, придбання житлових приміщень у незадовільному стані, які потребують значних видатків для поточного і капітального ремонту, а отже – додаткових витрат бюджетних коштів для приведення їх у належний стан.

2.4. Окремі положення законів України «Про житловий фонд соціального призначення» і «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» в частині врегулювання права на соціальне житло створюють ризики ненадання соціального житла особам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які на момент придбання соціального житла перебували на обліку громадян, що потребують поліпшення житлових умов, однак не перебували на соціальному квартирному обліку, та/або які перебували на соціальному квартирному обліку, але яким виповнилося 23 роки.

Аудитом у Дніпропетровській області, зокрема, встановлено, що відповідно до рішень виконкомів Марганецької, Нікопольської, Перещепинської міських рад, Піщанської сільської ради у 7 випадках придбане за рахунок коштів субвенції соціальне житло (1174,4 тис. грн) розподілене особам із числа дітей-сиріт, яким виповнилося 23 і більше років. Оскільки соціальне житло надано таким особам не в місячний термін з часу досягнення 18 років, як визначено статтею 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», питання забезпечення житлом у разі невиконання цієї вимоги потребує правового врегулювання.

2.5. Запобіжником неякісної (недобросовісної) оцінки житла згідно із законодавством є рецензування звітів. Зокрема, статтею 13 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» передбачено, що рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна) здійснюється на вимогу особи, яка використовує оцінку майна та її результати для прийняття рішень, у тому числі на вимогу органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що мають зацікавленість у неупередженому критичному розгляді оцінки майна.

Проте через нечіткість норм щодо джерел фінансування такого рецензування **в жодному з восьми регіонів**, де встановлено ознаки завищення

вартості придбаного житла (наприклад по Одеській області – на 3,9 млн грн), розпорядниками бюджетних коштів не ініційовано проведення органами ФДМУ чи іншими сертифікованими суб'єктами оцінювання **рецензування звітів про оцінку майна** відповідно до статті 13 зазначеного Закону. При цьому посадовці органів місцевого самоврядування у Донецькій, Дніпропетровській, Закарпатській областях надали пояснення про неможливість/необов'язковість проведення рецензування на безоплатній основі та/або відсутність коштів у місцевому бюджеті для проведення його на платній основі. Як наслідок, вартість житла, визначена для потреб бюджетної програми суб'єктами оцінки у листопаді – грудні 2017 року, здебільшого збігалася з вартістю нового житла, визначеною раніше робочими комісіями місцевих рад за опосередкованою вартістю спорудження 1 м² загальної площі житла, що періодично визначається Мінрегіоном. Отже, питання фінансування проведення за ініціативою органів державної влади та органів місцевого самоврядування рецензування звітів про оцінку житла потребує правового врегулювання.

3. Управлінські рішення щодо виконання бюджетної програми за КПКВК 2511180 на центральному і місцевому рівні у 2017 році і звітному періоді 2018 року ухвалювалися із затримкою і були неефективними, що створило передумови для невикористання значної частини субвенції.

3.1. Обласним бюджетам і бюджету м. Києва у **2017 році** загалом спрямовано **277,7 млн грн** (100 відс. обсягів, затверджених Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік»). Касові видатки становили 244,1 млн грн, а **33,6 млн грн** (12,1 відс.) не використано за призначенням та повернено до державного бюджету через затримки із підготовкою Мінсоцполітики проекту Порядку надання субвенції у 2017 році та неефективне управління коштами субвенції їх розпорядниками на місцях.

Найнижчий рівень освоєння коштів субвенції у 2017 році встановлено у Хмельницькій (**19,4 відс.**) і Закарпатській (**33,9 відс.**) областях. У результаті у Хмельницькій області (головний розпорядник – департамент фінансів Хмельницької облдержадміністрації) повернено до державного бюджету понад 4,7 млн грн субвенції, у Закарпатській області (головний розпорядник коштів – Служба у справах дітей облдержадміністрації) – майже 8,9 млн гривень.

3.2. У **2018 році**, незважаючи на виділення асигнувань у квітні-серпні поточного року в повному обсязі (**517,7 млн грн**), освоєння коштів субвенції є незадовільним: станом на 01.10.2018 освоєно лише **107,9 млн грн**, або **20,8 відс.** відкритих бюджетних асигнувань. Взагалі не проведено касових видатків за коштами субвенції у Житомирській, Івано-Франківській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській областях і м. Черкаси. Низький рівень освоєння коштів субвенції виявлено в Київській (3,0 відс.), Хмельницькій (4,4 відс.), Кіровоградській (8,9 відс.), Дніпропетровській (10,6 відс.), Донецькій (16,5 відс.) областях.

Головна причина низького рівня освоєння коштів – несвоєчасні управлінські рішення обласних державних адміністрацій щодо організації роботи обласних комісій, незаконні і необґрунтовані управлінські рішення

розпорядників бюджетних коштів на місцях. Зокрема, аудитом встановлено зволікання Житомирською обласною держадміністрацією зі створенням комісії для розподілу коштів субвенції та організацією її роботи. Так, у 2018 році Житомирській області виділено 18,3 млн грн для забезпечення 19 осіб житлом, але комісія для розподілу коштів створена лише 12.09.2018 (розпорядження голови облдержадміністрації за № 358), а перше її засідання проведено 04.10.2018.

4. Створення окремих регіональних комісій було незаконним, а їх робота під час опрацювання одержаних від місцевих органів влади пропозицій щодо напрямів та об'єктів фінансування за рахунок субвенції часто формальною, що призвело до ухвалення низки неналежно обґрунтованих рішень про розподіл субвенції за напрямами. Отже, посадові особи окремих регіональних комісій виконували свої службові обов'язки несумлінно.

4.1. У м. Києві міську комісію для прийняття рішень щодо визначення напрямів та об'єктів, на які буде спрямовано субвенцію у 2017 році, всупереч вимогам пунктів 6 і 7 Порядку надання субвенції у 2017 році утворено не розпорядженням голови КМДА, а наказом від 29.11.2017 № 63 начальника Служби у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Танцюри В. А., що є перевищенням його повноважень. Головою міської комісії затверджено Наумука О. П. – заступника начальника Служби. Із 11 членів комісії 6 – працівники Служби. За рішеннями цієї комісії Службою проводилися господарські операції, які завдали збитків державі.

4.2. Комісією Київської обласної держадміністрації (голова – заступник голови облдержадміністрації Кучер В. А.), незважаючи на рахунки приватного нотаріуса щодо сплати податків з чітким їх розмежуванням за платниками з продажу та придбання нерухомого майна, що долучені до усіх пропозицій Києво-Святошинської райдержадміністрації, у серпні 2018 року ухвалено рішення про розподіл Києво-Святошинському району субвенції для придбання житла для дитини-сироти та соціального житла для 5 дітей-сиріт з урахуванням податків та зборів, які мають перераховуватися до бюджету податковим агентом за рахунок фізичних осіб. Прийняття Київською облдержадміністрацією за рекомендацією обласної комісії рішення про спрямування субвенції з урахуванням податків, що сплачуються за рахунок фізичних осіб, створило ризик нецільового використання у 2018 році **154,3 тис. грн** субвенції.

5. Обласні держадміністрації у Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Київській, Одеській, Харківській областях, Київська міська держадміністрація та відповідні розпорядники коштів на місцях через неналежне управління коштами субвенції, відсутність релевантної системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту не забезпечили законного (12,1 млн грн), ефективного (51,5 млн грн) використання коштів державного бюджету, а також взяття на баланс збудованих/придбаних об'єктів нерухомості на суму 1,2 млн гривень.

5.1. Вкрай низький рівень фінансової дисципліни з питань використання коштів субвенції встановлено у **Дніпропетровській обл.** (використано з порушеннями законодавства 1,5 млн грн субвенції, неефективно – 13,9 млн грн), **Харківській обл.** (1,4 і 7,9 млн грн відповідно), **Закарпатській обл.** (0,2 і 5,2 млн грн) і в **м. Києві** (8,9 і 6,4 млн грн відповідно). В **Одеській області** виявлено 8,4 млн грн неефективно використаних коштів та ознаки придбання житлових приміщень за завищеною на 3,9 млн грн вартістю.

Аудитом встановлено **нецільове використання 9,3 млн грн субвенції**, з яких 8915,5 тис. грн – у **м. Києві** (придбання Службою у справах дітей Київської міської державної адміністрації майнових прав на 12 квартир шляхом укладання договорів про участь у фонді фінансування будівництва замість придбання житла для проживання у забудовника); 235,7 тис. грн – **Закарпатській області** (придбання Великолучківською сільською радою за рахунок субвенції у 2017 році земельної ділянки для обслуговування соціального житла); 123,9 тис. грн – **Київській області** (сплата Святопетрівською сільською радою Києво-Святошинського району за рахунок субвенції податку з продажу нерухомого майна та військового збору); 16,7 тис. грн – **Дніпропетровській області** (сплата Службою у справах дітей облдержадміністрації пенсійного збору з операцій, які звільнені від обов'язкового державного пенсійного страхування).

У **Харківській області** виявлено порушення Пісочинською селищною радою вимог законодавства щодо попередньої оплати за житло на суму 1374,4 тис. грн, у **Дніпропетровській області** – придбання Кам'янською міською радою однокімнатних квартир за ціною, що перевищує на 1385,3 тис. грн визначену суб'єктами оціночної діяльності.

Встановлено також низку фактів придбання житлових приміщень для дитячих будинків сімейного типу та соціального житла, які за своїми технічними і санітарно-гігієнічними параметрами не відповідають вимогам статті 3 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», статті 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», а також пункту 5 Порядку надання соціального житла. Найбільше фактів непродуктивного використання коштів субвенції виявлено у **Дніпропетровській** (на 5,9 млн грн), **Закарпатській** (на 3,2 млн грн) і **Харківській** (на 4,3 млн грн) областях.

5.2. У діях/бездіяльності 14 посадових осіб за 8 фактами придбання житлових приміщень вбачаються ознаки кримінальних правопорушень.

У діях начальника Служби у справах дітей та сім'ї **Київської міської державної адміністрації** Танцюри В. А. за фактом придбання у посередника на об'єкті, на якому ще 09.06.2017 (майже півтора року тому) зареєстровано дві декларації про готовність до експлуатації об'єкта, майнових прав на квартири, вартість яких на 0,97 млн грн вища, ніж у забудовника, вбачаються одночасно ознаки правопорушень, передбачених статтями 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» і

210 «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням» Кримінального кодексу України.

За фактом нецільового використання коштів субвенції на оплату податку з продажу нерухомого майна та військового збору у діях Святопетрівського сільського голови Овсієнка А. М. (**Києво-Святошинський район Київської області**) вбачаються ознаки кримінального правопорушення, передбаченого статтею 367 «Службова недбалість» Кримінального кодексу України.

Директором департаменту комунальної власності, земельних відносин та реєстрації речових прав на нерухоме майно Кам'янської міської ради Журавльовим С. Г. (**Дніпропетровська область**) допущено придбання шести однокімнатних квартир за вартістю, що перевищує майже на 1,4 млн грн їх ринкову, визначену суб'єктами оціночної діяльності. Отже, в його діях вбачаються ознаки кримінального правопорушення, визначеного статтею 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» Кримінального кодексу України.

Придбання Кольчинською селищною радою (**Закарпатська область**) у грудні 2017 року всупереч вимогам частини четвертої статті 3 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» та пункту 5 Порядку надання соціального житла будинку за 0,58 млн грн, не придатного для проживання, свідчить, що в діях селищного голови Дуба М. В. вбачаються ознаки правопорушення, передбаченого статтею 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» Кримінального кодексу України.

5.3. Аудитом встановлено, що нерезультативно використано **30,7 млн грн** субвенції.

Зокрема, на час проведення аудиту по **Дніпропетровській області** не розподілено з грудня 2017 року між особами, які потребують соціального житла, 30 квартир на загальну суму 7,9 млн грн, що свідчить про нерезультативне використання коштів субвенції. **Ужгородською міською радою Закарпатської області** станом на серпень 2018 року через невзяття на облік і неведення соціального квартирного обліку дітей-сиріт (стаття 33 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування») не забезпечено використання за призначенням квартири і будинку загальною вартістю 1,4 млн гривень. У **Тетерівській сільській раді Житомирської області** станом на 25.09.2018 не використовується за призначенням житловий будинок із земельною ділянкою вартістю 1,7 млн грн, придбані в грудні 2017 році для потреб дитячого будинку сімейного типу, який створено розпорядженням Житомирської райдержадміністрації від 27.09.2018 № 523. У м. Києві більше 9 місяців не використовуються за призначенням дві квартири загальною вартістю 6,4 млн грн, придбані в грудні 2017 року для дитячих будинків сімейного типу **Службою у справах дітей та сім'ї Київської міської держадміністрації**, на капітальний ремонт і облаштування яких з міського бюджету 2019 року планується виділення 4,5 млн гривень.

6. Не досягнуто станом на 01.10.2018 визначених планом пріоритетних дій Уряду на 2018 рік результатів щодо забезпечення протягом року не менш як 500 дітей-сиріт житлом і придбання не менш як 50 житлових будинків для дитячих будинків сімейного типу. Показник з придбання житла, що надається у власність, за дев'ять місяців 2018 року виконано на 55 відс., із житлових приміщень для дитячих будинків сімейного типу – на 28 відсотків.

Таким чином, діяльність Міністерства соціальної політики України (заступник Міністра з питань європейської інтеграції Чуркіна О. І.) як головного розпорядника бюджетних коштів (субвенції), Кабінету Міністрів України (в частині контролю) і обласних державних адміністрацій із цього вкрай важливого для держави соціального питання є недостатньо результативною та свідчить про неефективність управлінських рішень (дій) як на центральному, так і регіональному рівні.

Загалом у **2017 році** за рахунок субвенції придбано **51 житлове приміщення для дитячих будинків сімейного типу** на **334** дитини, підготовлено проектно-кошторисну документацію для будівництва з цією метою трьох житлових приміщень, а також придбано **468 житлових приміщень** соціального призначення для **579** осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Проте у ці дитячі будинки сімейного типу станом на 01.10.2018, тобто через 9 місяців, заселено 321 особу, що **на 13 менше**, а в придбане соціальне житло – лише 422 особи – **на 157 осіб менше**.

Станом на **01.10.2018** за рахунок субвенції, виділеної у 2018 році, придбано **14 будинків** для дитячих будинків сімейного типу, в яких оформлено 61 дитину, розпочато будівництво двох будинків для дитячих будинків сімейного типу, придбано **248 квартир** для 276 дітей-сиріт, осіб з їх числа (з оформленням у власність), а також **36 житлових приміщень** соціального призначення для 40 осіб цієї категорії.

Отже, якщо у 2017 році кошти субвенції для дитячих будинків сімейного типу спрямовано тільки на придбання будинків на вторинному ринку, то у 2018 році їх спрямовано також на будівництво таких будинків. Відповідно, якщо у 2017 році придбавалося лише соціальне житло для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і осіб з їх числа, яке надавалося їм у тимчасове користування, то у 2018 році вперше кошти субвенції спрямовано на придбання житла, переданого особам із числа дітей-сиріт у власність, а також на будівництво малих групових будинків.

Водночас під час аудиту Рахункової палати спостерігалось значне зростання у жовтні-листопаді 2018 року кількості придбаного органами влади на місцях житла всіх видів для дітей-сиріт та осіб з їх числа, про що також свідчать публікації у засобах масової інформації (зокрема, «Голос України» № 208 від 03.11.2018 – «Сироти отримали квартири», № 214 від 13.11.2018 – «Сиротам придбали квартири»). Отже, є реальні можливості підвищення ефективності управління коштами субвенції.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Про результати аудиту ефективності використання коштів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа поінформувати **Верховну Раду України**.

2. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту надіслати **Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення**, а також **Уповноваженому Президента України з прав дитини**. Про результати аудиту поінформувати **народного депутата України Павленка Ю. О.**

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту надіслати **Кабінету Міністрів України** і рекомендувати:

- ініціювати внесення змін до законів України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» і «Про публічні закупівлі» з метою поширення їх дії на закупівлю житла на вторинному ринку;

- ініціювати внесення змін до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» з метою врегулювання права на житло, що придбавається на умовах співфінансування з державного і місцевого бюджетів, осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які на момент придбання житла перебували на квартирному обліку або соціальному квартирному обліку, але яким виповнилося 23 і більше років;

- забезпечити виконання Указу Президента України від 12.01.2018 № 5 «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа» в частині розроблення та внесення в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроекту, спрямованого на запровадження грошової компенсації дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа за належні їм для отримання жилі приміщення;

- доручити Міністерству соціальної політики України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Фонду державного майна України розробити механізм придбання органами виконавчої влади і місцевого самоврядування житла на вторинному ринку для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, з урахуванням положень законів України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» і «Про публічні закупівлі», а також передбачивши критерії (умови), яким мають відповідати такі житлові приміщення;

- забезпечити своєчасну підготовку та затвердження порядку і умов надання субвенції у 2019 році.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати **Міністерству соціальної політики України** та рекомендувати:

- спільно з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Фондом державного майна

України підготувати та внести Кабінету Міністрів України проект порядку і умов надання субвенції у 2019 році, врегулювавши в ньому питання:

- обов'язковості застосування розпорядниками бюджетних коштів при закупівлі житла на вторинному ринку положень законів України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» і «Про публічні закупівлі»;

- встановлення технічних і санітарно-гігієнічних вимог до житлових приміщень, які придбаваються для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на вторинному ринку;

- визначення порядку пошуку і відбору житлових приміщень за участю експертів з питань оцінки технічних і санітарно-гігієнічних параметрів житлових приміщень;

- встановлення критеріїв відбору житлових об'єктів, відповідність яким має забезпечити належні умови проживання в них;

- спрямування коштів субвенції на оплату послуг з рецензування звітів про оцінку житлової нерухомості у разі наявності ознак необґрунтованого визначення суб'єктами оціночної діяльності ринкової вартості житла;

- спільно з обласними і Київською міською державними адміністраціями вжити додаткових заходів щодо забезпечення виконання бюджетної програми за КПКВК 2511180 у частині повного освоєння виділених у 2018 році бюджетних асигнувань, своєчасного влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до дитячих будинків сімейного типу, передачі придбаного соціального житла/житла особам з їх числа у тимчасове чи постійне користування (власність).

5. Рішення Рахункової палати про результати аудиту надіслати Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Житомирській, Київській, Одеській, Харківській обласним і Київській міській державним адміністраціям і запропонувати розглянути результати контрольних заходів, проведених в межах аудиту у відповідному регіоні, на засіданнях колегій, а також вжити заходів щодо:

- забезпечення усунення розпорядниками коштів порушень у використанні коштів державного бюджету, виявлених під час аудиту;

- забезпечення взяття органами місцевого самоврядування на баланс збудованого/придбаного соціального житла;

- притягнення до встановленої законом відповідальності посадових осіб, які допустили незаконне витрачання коштів субвенції, що має ознаки кримінального та/або адміністративного правопорушення;

Київській міській державній адміністрації забезпечити дотримання вимог пунктів 6 і 7 Порядку та умов надання у 2018 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 877 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 300),

у частині утворення міської комісії з визначення напрямів та об'єктів, на які спрямовується субвенція.

6. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 117 і частини першої статті 118 Бюджетного кодексу України **оголосити попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства** з вимогою усунути порушення, визначене у:

пункті 24 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, – **Службі у справах дітей та сім'ї Київської міської держадміністрації** (начальник Танцюра В. А.), **Службі у справах дітей Дніпропетровської обласної державної адміністрації** (начальник Візир В. М), **Святопетрівській сільській раді** Києво-Святошинського району Київської області (голова Овсієнко А. М.), **Великолучківській сільській раді** Мукачівського району Закарпатської області (голова Чоп Я. І.);

пункті 23 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, – **департаменту комунальної власності, земельних відносин та реєстрації речових прав на нерухоме майно Кам'янської міської ради** Дніпропетровської області (директор Журавльов С. Г.);

пункті 22 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, – **Пісочинській селищній раді** Харківської області (голова Чорнобай О. О.).

Надіслати вказаним учасникам бюджетного процесу рішення Рахункової палати.

7. Повідомити **Генеральну прокуратуру України** про виявлені під час аудиту ознаки кримінальних правопорушень, зазначених у пункті 5.2 цього рішення.

8. Оприлюднити рішення Рахункової палати, результати його розгляду об'єктами контролю та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати. Доручити заступнику Голови Рахункової палати Майснеру А. В. представляти позицію Рахункової палати за результатами цього аудиту на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, в засобах масової інформації та на міжнародному рівні.

Заступник Голови
Рахункової палати

А. В. Майснер